

TÜRK BORÇLAR KANUNU'NDA FAİZ HÜKÜMLERİ VE SINIRLARI

Adi İşlerde Faiz (Ticari ve Tüketici İşlemi Olmayan İşlerde Faiz)

*Provisions and Boundaries of Interest In Turkish Code of Obligations
Interest in Judicial Procedures
(Interest for Procedures that are not related with commerce or consumer)*

Mustafa Serhat ŞEN¹, Mustafa Kamil ŞEN²

Geliş Tarihi: 23.10.2017

Kabul Tarihi: 22.05.2018

ÖZET

Bu incelememizde öncelikle 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda faiz hükümleri bölümünde para borçları ve para borçlarının ifası, konusu para olan borçların ülke parasıyla ödenmesi, yabancı para ile ödenmesi, faiz borçlarının tanımı, türleri, niteliği, kaynakları ile para borçlarında borçlunun temerrüdü ve temerrüt faizi konularında genel açıklamalar yapılmıştır.

Çalışmamızın ikinci bölümde ise, Türk Borçlar Kanunu'na tabi adi işlerde faiz hususunda ana ve temel düzenlemeler madde 88/2, 120/2 ve 253/3-10 hükümlerindeki anapara (sermaye) faizi, temerrüt faizi ve taksitle satış sözleşmesi ile özellik arz eden ön ödemeli taksitle satış sözleşmelerinde alıcının temerrüdünde faiz ve ortalama banka mevduat faizi, geçici ödemelerde faiz ve bileşik faiz konuları anılan somut üst sınırlandırmalar dikkate alınarak irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Borçlar Kanunu'na göre adi işlerde faiz, kanuni faiz, akdi faiz, anapara faizi ve temerrüt faizi.

ABSTRACT

We have made general statements at first in this study under the provisions of interest in Turkish Code of Obligations numbered 6098 on monetary liabilities, discharge of debts, discharge of debts in local currency, discharge of debts in type of foreign currency, definition of interest debt, character and resource of such debts, and definition of default interest.

In the second part of our study, we have studied on basic arrangements of ordinary interest under the provisions of Turkish Code of Obligations, and principal (capital) interest, default interest, hire purchase agreement and prepaid purchase agreement under the articles 88/2, 120/2, and 253/3-10 of said code of obligations, and interest at default of buyer, deposit interest rate on bank accounts, interim payments of interest and limits on said payments.

Keywords: Ordinary interest, legal interest, conventional interest, principal interest and default interest in Turkish Code of Obligations.

¹ Konya Hakimi, mustafa.serhat.sen@adalet.gov.tr

² Düzce Hakimi, mkamilsen@hotmail.com

GİRİŞ

01/07/2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda faizle ilgili olarak hukukumuzda ilk defa hem anapara faizi hem de temerrüt faizi bakımından somut sınır getiren, 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda karşılığı bulunmayan genel nitelikte, emredici ve sınırlayıcı düzenlemeler yapılmıştır. Genel düzenlemeler olan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 88'de akdi faiz, m. 120'de temerrüt faizi ve 253/3. maddesinin 10. bendinde taksitli satışlarda alıcının temerrüde düşmesi halinde temerrüt faizi düzenlenmiştir. Anılan düzenlemeler ile hukuki ilişkilere uygulanacak faize ilişkin kanuni çerçeve belirlenmiştir³.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümlerinde, borçluyu koruyan genel sınırlayıcı bir faiz düzenlemesi yer almamıştır. Ancak 6502 sayılı TKHK'da sadece özel bazı hukuki ilişkilerde faizle ilgili tüketiciyi koruyucu hükümlere yer verilmiştir. 6502 sayılı TKHK ve 6102 sayılı TTK hükümlerinde yer verilmeyen genel faiz limitleri, TBK'da düzenlenmiştir⁴.

6098 sayılı TBK, bir hukuki ilişkide tarafların aralarında uygulanacak akdi anapara (sermaye) ve temerrüt faizini sözleşmeyle belirlememiş olmaları halinde uygulanacak faiz oranının belirlenmesini yürürlükteki faiz mevzuatına bırakmıştır. Kanun koyucu uygulanacak faiz oranının sözleşmede kararlaştırılmaması halinde uygulanmak üzere TBK'da sabit bir oranı belirlemek yerine, sık değişikliğe uğraması nedeniyle ekonomik koşullardaki dalgalanmalar karşısında güncelliğini yitirmesi olasılığı düşük olan faiz mevzuatına gönderme yapmayı tercih etmiştir. Kanun koyucu, gönderme yapılan faiz mevzuatına göre bulunacak faiz oranlarına da üst sınırlar getirmiştir⁵.

³ Akil, Cenk, "Yargıtay Kararları Işığında Medeni Muhakeme Hukuku Bağlamında Faize İlişkin Bazı Meseleler", *Ankara Barosu Dergisi*, 2015/2, s. 70; Aydın, Gülşah Sinem: "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda Faiz İle İlgili Düzenlemeler Bakımından Getirilen Değişiklikler", *İzmir Barosu Dergisi*, Eylül 2014/3, s. 223; Aydoğdu, Murat: "6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda Faiz İle İlgili Düzenlemeler", *DEÜHFD*, C. 12, S. 1, 2010, (Basım Yılı: 2011), s. 85; Demir, Mehmet: Türk Borçlar Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler, Ankara, 2012, s. 31-33; Demir, Şamil: "Türk Borçlar Kanunu'nun Para Borçlarında Faize İlişkin Getirdiği Yenilik ve Sınırlamalar", *Ankara Barosu Dergisi*, 2012/4, s. 210-219; Ertaş, Şeref: "Borçların İfası İle İlgili Yeni Borçlar Kanunu'nun Değerlendirilmesi", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, İstanbul, 2011, s. 307.

⁴ Aydoğdu, Murat/Ayan, Serkan: Türk Borçlar ve Türk Ticaret Hukuku'nda Yer Alan Faiz ile İlgili Düzenlemeler, Ankara, 2013, s. 237 vd; Göktürk, Kürşat: "Ticari İş Kavramı, Sınırlandırılması ve Faiz Meselesi", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XIX, Y. 2015, Sayı 2, s. 39.

⁵ Aydoğdu, s. 85; Aydoğdu/Ayan, s. 232-236; Demir, Ş, s. 210-219; Göktürk, s. 39; Orbay Ortaç, Nurdan: "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Ticari İşlerde Faiz", *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/ 2, s. 125; Yağcı, Kürşad: "Anapara Faizi Ve Temerrüt Faizine Üst Sınır Getiren TBK M. 88 Ve M. 120 Hükümlerinin Ticari Faizler (TTK M. 8 Ve M. 9) Bakımından

Taraflar sözleşme ile anapara (sermaye) faizi ve temerrüt faizi yıllık oranını serbestçe belirleyebilirler, kural budur. Ancak bu serbestinin de bir üst sınırı vardır⁶.

Kanun koyucunun belirlediği üst sınırlarla, Anayasa m. 2’de yer alan sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak zayıf tarafı korumayı amaçladığı savunulmaktadır⁷.

Bir görüşe göre de kanun koyucu fahiş faiz içeren sözleşmelere serbest piyasa enstrümanlarıyla müdahale edemeyeceği için, kanun yoluyla müdahale bir gerekliliktir⁸. Diğer bir görüşe göre de karşılaştırmalı hukukta zaman zaman faiz sınırlamalarına rastlanmaktadır⁹.

6098 sayılı TBK’nın tasarısından itibaren yasalasma sürecini incelediğimizde, çerçeve kanun olma özelliği nedeniyle faizle ilgili olarak getirilen bu genel nitelikli sınırlamalar ile; yargının yükünün bu suretle hafifletilmesi, taksitli satışlarda temerrüde düşen alıcıya çok açık bir şekilde yasal ayrıcalık tanınması amaçları güdülerken bir hukuk politikası tercihi yapıldığı görülmektedir.

I. TEMEL TANIMLAR ve KAVRAMLAR: TÜRK BORÇLAR KANUNU’NDA FAİZ HÜKÜMLERİ

A. PARA BORÇLARI ve PARA BORÇLARININ İFASI

Para borçları dışındaki borçlarda faiz borcu doğmayacağı gibi para borcunun söz konusu olduğu her halde borçlunun mutlaka faiz ödemesi gerekmez¹⁰.

Taraflar arasında düzenlenen sözleşmede borcun konusu; belirli veya belirlenebilir bir tutarı veya meblağı alacaklıya ödeme yükümlülüğü ise o zaman bir para borcundan söz edilir¹¹.

Bazı sözleşmelerin (bankalarca düzenlenen kredi sözleşmesi gibi) konusu doğrudan doğruya paradır¹². Ancak özellikle karşılıklı borç yükleyen sözleşmeler

---

Uygulanabilirliği”, *İÜHFİM C. LXXI*, S. 2, 2013, s. 432.

⁶ Aydoğdu, s. 92; Demir, Ş, s. 219.

⁷ Demir, M, s. 31-33; Demir, Ş, s. 219.

⁸ Demir, Ş, s. 219; Serozan, Rona: “Yeni Borçlar Kanunu’nda ‘İfa Zamanı’ ve ‘Zamanında İfa Etmeme’ Konularında Rastlanan Yenilikler” İş Dünyası ve Hukuk Prof. Dr. Tankut Centel’e Armağan, İstanbul 2011, s. 1078.

⁹ Buz, Vedat: “Borçların İfasi ve İfa Edilmemesi” *Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu*: Makaleler – Tebliğler, İstanbul, 2012, s. 92; Çeker, Mustafa: Tüketici Hukuku Açısından Bankacılıkta Faiz Uygulamaları, Sektörel Bazda Tüketici Hukuku Ve Uygulamaları 2014-2015, Editörler, Hakan Tokbaş, Fehim Üçışık, Bilge Yayınevi, Ankara, 2015, s. 73; Demir, Ş, s. 219.

¹⁰ Demir, Ş, s. 213; Orbay Ortaç, s. 122.

¹¹ Barlas, Nami: Para Borçlarının ödenmesinde Borçlunun Temerrüdü ve Bu Temerrüt Açısından Düzenlenen Genel Sonuçlar, İstanbul, 1992. s. 10; Demir, Ş, s. 210.

¹² Demir, Ş, s. 210; Eren, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14. B. Ankara, 2012. s. 970;

olmak üzere birçok borç ilişkisinin konusunu yine “*para*” oluşturur. Para borçları belirli miktarda olduklarından, meblağ ya da değer borçları olarak da ifade edilirler¹³. Sözleşme ile para borçlarında Türk Borçlar Kanunu m. 99 gereğince ülke parası ya da ülke parası dışında başka bir para birimiyle ödeme yükümlülüğü kararlaştırılabilir.

1. Konusu Para Olan Borçların Ülke Parasıyla Ödenmesi

Türk Borçlar Kanunu m. 99/1 gereğince, konusu para olan borçlar kural olarak ülke parasıyla ödenir. Bu yönü doğrulayan Türk Borçlar Kanunu m. 99/3 aynen “*Ülke parası dışında başka bir para birimiyle belirlenmiş ve sözleşmede aynen ödeme ya da bu anlama gelen bir ifade de bulunmadıkça, borcun ödeme gününde ödenmemesi üzerine alacaklı, bu alacağının aynen veya vade ya da fiili ödeme günündeki rayiç üzerinden Ülke parası ile ödenmesini isteyebilir.*” demektedir. Ülke parasından Türk Lirasının anlaşılması gerekir¹⁴. Borçlunun borç ilişkisindeki para borcundan kurtulabilmesi için kararlaştırılan tutarda ülke parasını ödemesi gerekir. Alacaklı, borcun yabancı para ya da başka bir şey ile (altın, gümüş ve mal...gibi) ödenmesini kabul etmek zorunda olmadığından borçlu borcunu ülke parasıyla ödemezse borçlu temerrüdüne düşer¹⁵. Konusu para olan kambiyo senetleri ve kredi kartları borçlarında da durum değişmez.

2. Konusu Para Olan Borçların Yabancı Para İle Ödenmesi

Türk Borçlar Kanunu m. 99/2'de yer alan borçların yabancı parayla belirlenmesi nedeniyle borcun ifası düzenlenmesine göre; “*Ülke parası dışında başka bir para birimiyle ödeme yapılması kararlaştırılmışsa, sözleşmede aynen ödeme veya bu anlama gelen bir ifade bulunmadıkça borç, ödeme günündeki rayiç üzerinden Ülke parasıyla da ödenebilir.*”

Bu yasal düzenleme gereğince bir sözleşmenin tarafları yabancı para borçlarını yabancı para veya ülke parasıyla ödeme konusunda seçimlik hakka sahiptir¹⁶. Taraflar sözleşmeyle serbestçe yabancı para ile ödemeyi

---

Reisoğlu, Sefa: Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 23. B. İstanbul, 2012. s. 302.

¹³ Barlas, s. 13; Demir, Ş, s. 210; Eren, s. 971; Kılıçoğlu, Ahmet M: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yeni Borçlar Kanunu'na Göre Hazırlanmış ve Genişletilmiş 16. B. Ankara, 2012. s. 599-600; Oğuzman, M. Kemal/Öz, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I. İstanbul, 2012. s. 294 vd.

¹⁴ Demir, Ş, s. 211; Oğuzman/Öz, s. 296-298.

¹⁵ Ayrancı, Hasan: “Para Borçlarında Temerrüt Faizi”, *Hukuk Gündemi Dergisi*, 2006 Sayı 5, s. 100; Demir, Ş, s. 211; Eren, s. 973-974; Hatemi, Hüseyin/Gökayla, Emre: Borçlar Hukuku Genel Bölüm, İstanbul, 2011, s. 214; Kılıçoğlu, s. 600; Oğuzman/Öz, s. 295-296; Reisoğlu, Sefa, s. 302-303.

¹⁶ Demir, Ş, s. 211; Oğuzman/Öz, s. 299-300; Reisoğlu, Sefa, s. 304-305.

kararlaştırabilirler¹⁷. Ancak uyuşmazlık halinde mahkemenin haksız fiil, sebepsiz zenginleşme ve nafaka borçlarının yabancı parayla ödenmesine karar vermesi mümkün değildir¹⁸. Uygulamada, zararın gideriminde amaç haksız fiil tarihinde zarar görenin mal varlığında bu fiilden kaynaklanan azalmanın giderilmesidir gerekçesinden hareketle; “Türk hukukunda ve uygulamada bazı özel hallerde sözleşmeye bağlı olarak yabancı para ile ödeme kabul edilmiş ise de; haksız fiilden kaynaklanan alacaklar konusunda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Türk parası üzerinden tazminata hükmedilmesi genel kuraldır. Bu düzenleme dava konusu alacağın döviz cinsinden değil, ancak infaz tarihindeki Türk parası karşılığı biçiminde hüküm altına alınmasını gerektirir. Yasal düzenlemeye göre eldeki davada istenen dövizin infaz (fiili ödeme) tarihindeki Türk parası karşılığının hüküm altına alınması gerekir.” şeklinde karar verildiği görülmektedir¹⁹.

Türk Borçlar Kanunu m. 99/3 açık hükmüne göre borcun yabancı parayla ifası iki şekilde gerçekleşmektedir.

a. Konusu Para Olan Yabancı Para Borcunun Aynen Ödenmesi

Taraflar, sözleşme ile yabancı para borcunun doğrudan yabancı parayla “efektif” ödeme yapılmasını kararlaştırabilirler²⁰.

Türk Borçlar Kanunu’nun 99/2. maddesi uyarınca; “Ülke parası dışında başka bir para birimiyle ödeme yapılması kararlaştırılmışsa, sözleşmede aynen ödeme veya bu anlama gelen bir ifade bulunmadıkça borç, ödeme günündeki rayiç üzerinden Ülke parasıyla da ödenebilir.” Sözleşmede para borcunun “aynen ifa” edileceği, “aynen ödeneceği”, “yabancı para cinsinden nakit olarak” veya “efektif ödeneceği” gibi hükümler varsa, borcun yabancı parayla aynen ifası kararlaştırılmış demektir. Böyle durumlarda borç ödeme gününde ancak yabancı para ile ödenebilir²¹.

Alacaklı, ödeme gününde yabancı parayla yapılan ifayı kabul etmek zorundadır. Borç, ülke parasıyla veya başka şeylerle ödenmek istendiğinde alacaklı bunu kabul etmek zorunda değildir. Borçlu, borcu kararlaştırılan yabancı parayla ödemezse, alacaklı da diğer bir yabancı parayla yapılan ifayı kabul etmezse borçlu temerrüdüne düşer²².

---

¹⁷ Demir, Ş, s. 211; Eren, s. 974.

¹⁸ Demir, Ş, s. 211; Eren, s. 974.

¹⁹ 17. HD 18.12.2014 Gün, Karar: 2014/19043, Esas: 2013/13420 (Uyap).

²⁰ Demir, Ş, s. 211.

²¹ Demir, Ş, s. 211-212; Oğuzman/Öz, s. 300; Serozan, s. 1079-1080.

²² Eren, s. 975; Demir, Ş, s. 212; Hatemi/Gökayla, s. 214-215; Kılıçoğlu, s. 60; Öz, M. Turgut: Yeni Borçlar Kanunu’nun Getirdiği Başlıca Yenilik ve Değişiklikler 2. B İstanbul, 2012. (Yeni Borçlar Kanunu) s. 17; Oğuzman/Öz, s. 300-301-505; Reisoğlu, Sefa, s. 307.

b. Yabancı Para Borcunun Aynen veya Wade ya da Ödeme Günündeki Rayiç Üzerinden Ülke Parasıyla Ödenmesi

Türk Borçlar Kanunu'nun 99/3. maddesi uyarınca; *“Ülke parası dışında başka bir para birimiyle belirlenmiş ve sözleşmede aynen ödeme ya da bu anlama gelen bir ifade de bulunmadıkça, borcun ödeme gününde ödenmemesi üzerine alacaklı, bu alacağının aynen veya vade ya da fiilî ödeme günündeki rayiç üzerinden Ülke parası ile ödenmesini isteyebilir.”* şeklinde düzenleme yapılarak alacaklıya seçimlik hak tanınmıştır.

Borçlu borcunu esas olarak yabancı parayla ödemek zorunda olmakla birlikte, sözleşmede aynen ödeme ya da bu anlama gelen bir ifade de bulunmadıkça, ödeme günündeki TCMB rayicinden ülke parasıyla ödemek gibi bir seçimlik, ikame hakka sahiptir²³. Alacaklı günlük rayiç üzerinden ülke parasıyla yapılan ödemeyi kabul etmek zorundadır. Borçlu ödeme gününde yabancı parayla veya TCMB rayicinden ülke parasıyla ödeme yapmazsa Türk Borçlar Kanunu'nun m. 99/3'teki seçimlik hakkını kaybeder. Bu durumda seçimlik hak alacaklıya geçer ve alacaklı, bu alacağının aynen veya vade ya da fiilî ödeme günündeki rayiç üzerinden ülke parası ile ödenmesini isteyebilir²⁴.

Bu şekilde vade ya da fiilî ödeme günündeki rayiç üzerinden ülke parası ile ödenmesini talepte bulunan alacaklının artık bu tercihinden dönerek borcun yabancı para olarak aynen ifasını istemesi mümkün değildir. HGK'nın 2012/12-1072 E.-2013/496 K.sayılı ilamında; *“Alacaklının, Borçlar Kanunu'nun 83 ve TTK'nın 623. maddesi uyarınca seçimlik hakkını, fiili ödeme tarihindeki kur üzerinden ödeme yapılması yönünde kullanması halinde, dava konusu alacak tahsil tarihine kadar yabancı para alacağı olarak değerlendirileceğinden, alacaklı, bu alacağa 3095 Sayılı Kanunun 4/a maddesi gereğince vade tarihinden fiili ödeme tarihine kadar devlet bankalarının o para birimi ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranına göre faiz isteyebilir.”* denilmiştir.

B. FAİZ BORÇLARI; TANIMI, TÜRLERİ, NİTELİĞİ VE KAYNAKLARI

1. Tanım

Bilindiği gibi faiz borçları para borçlarından ayrı düşünülemez. Faiz, alacaklının talep etmeye yetkili olduğu bir miktar parayı kullanamaması nedeniyle, mahrum kalınan süreye bağlı olarak ödenmesini talep edebileceği

²³ Buz, s. 92; Demir, Ş, s. 212; Eren, s. 975; Hatemi/Gökyayla, s. 214; Kılıçoğlu, s. 601-603-604; Oğuzman/Öz, s. 302; Reisoğlu, Sefa, s. 306.

²⁴ Buz, s. 95; Demir, Ş, s. 213; Eren, s. 975-978; Hatemi/Gökyayla, s. 217; Helvacı, Mehmet: Borçlar ve Ticaret Kanunu Bakımından Para Borçlarında Faiz Kavramı, İstanbul, 2000, s. 43-64-66; Oğuzman/Öz, s.302-308; Reisoğlu, Sefa, s. 305-306-312.

bir karşılık ve tazminattır²⁵. Başka bir tanıma göre de faiz sermayenin geliridir²⁶.

Faiz; hukuki yönden para alacağının medeni (yasal) semeresidir²⁷. Başka bir ifade ile faiz, ödünç akdi veya başka bir hukuki muamele yahut fiil neticesinde başka bir kimseden alacaklı duruma geçen kimsenin para alacağının karşılığı ve bir nevi ücret ve kirası olarak tanımlanmaktadır. (Domaniç Hayri Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C:1,S:41). Bu tanım, faizin genel tanımı olup, faizin türlerine göre çeşitli eklemelerle değişiklik gösterebilmektedir²⁸. Para borcunun söz konusu olduğu her halde borçlunun faiz ödemesi gerekmez. Ancak taraflar arasındaki sözleşmede faiz ödeneceği kararlaştırılabileceği gibi bir kanun hükmü ile de borçlu faiz ödemekle yükümlü kılınabilir²⁹.

Bankaların temel gelirleri, kredi faizleridir. Katılım bankalarında krediye benzer bir işlem olan bireysel finansman işlemlerinde ise faiz yerine kâr payı geliri elde edilmektedir³⁰.

2. Faizin Türleri

Türk Hukukunda faizin çeşitli açılardan sınıflandırıldığı ve isimlendirildiği görülmektedir. Aslında iki faiz türü vardır: Anapara faizi ve temerrüt faizi. Bu faiz türleri sözleşmeden doğabileceği gibi kanundan da doğabilir. Diğer taraftan ister sözleşmeden doğsun ister kanundan doğsun fark etmeksizin, faiz oranları kanunla belirlenmiş de olabilir ki bu durum faizin hukuki kaynağının sözleşme ya da kanun olmasından bağımsızdır³¹.

a. Kanuni Faiz

Faiz ödenmesi gereken hallerde miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse, ödenecek faiz kanuni (yasal) faiz olarak nitelendirilir. Kanuni faiz oranı yasa ile belirlenmiştir. Sözleşmeden doğan anapara veya temerrüt faizi oranlarının sözleşmede gösterilmemiş olduğu hallerde ve anapara faizi ve temerrüt faizinin doğrudan doğruya kanundan doğduğu hallerde “kanuni faiz oranları” uygulanır (TBK m. 88/1; 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun m. 1, TBK m. 120/1, Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun m. 2)³².

---

²⁵ Akil, s. 70; Aydın, s. 223; Aydoğdu, s. 86; Demir, Ş, s. 213; Eren, s. 978; Hatemi/Gökyayla, s. 217; Helvacı, s. 43-64-66; Oğuzman/Öz, s. 308; Reisoğlu, Sefa, s. 312.

²⁶ Demir, Ş, s. 213; Eren, s. 978.

²⁷ Aydoğdu, s. 86; Çeker, s. 70; Helvacı, s. 43 vd; Orbay Ortaç, s. 122.

²⁸ HGK 15.05.2015 Gün, Karar: 2015/1362, Esas : 2013/6-2249 (Uyap).

²⁹ Demir, Ş, s. 213; Eren, s. 979-980; Helvacı, s. 63-64; Kılıçoğlu, s. 610-611; Oğuzman/Öz, s. 308-310; Orbay Ortaç, s.122; Reisoğlu, Sefa, s. 312-313.

³⁰ Çeker, s. 70.

³¹ Aydoğdu, s. 88; Yağcı, s. 433.

³² Aydoğdu, s. 88-89; Çeker, s. 70-71; Orbay Ortaç, s. 123; Yağcı, s. 423.

3095 sayılı Kanun son halini, 27.04.2005 gün ve 26798 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanıp, 01.05.2005 tarihinde de yürürlüğe giren 5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 14.maddesi ile yapılan değişiklik ile almış; bu Kanunun 29/c maddesiyle 2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu'ndaki kanuni faiz oranını tespit eden 37/e maddesi de yürürlükten kaldırılmıştır.

5335 sayılı Kanunun getirdiği ve halen yürürlükte bulunan bu değişiklikle, 3095 sayılı Kanunun "Kanuni faiz" başlıklı 1. maddesi aynen; *"Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanununa göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse bu ödeme yıllık yüzde oniki oranı üzerinden yapılır. Bakanlar Kurulu, bu oranı aylık olarak belirlemeye, yüzde onuna kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmaya yetkilidir."* demektedir.

Bilindiği üzere, Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'na göre faiz ödenmesi gerekip de miktarı sözleşme ile tespit edilmemiş olan hallerde gerek "yasal faiz" ve gerekse "yasal temerrüt faizi" yönünden uygulanması gereken hükümler, 19.12.1984 gün ve 18610 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun (3095 sayılı Kanun) ile getirilmiştir.

Böylece, 01.05.2005 tarihinden itibaren uygulanmak üzere 3095 sayılı Kanunun 1. maddesinde yapılan düzenleme ile, Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'na göre faiz ödenmesi gerekip de bunun miktarının sözleşmeyle tespit edilmediği hallerde kanuni faiz oranı yıllık "yüzde oniki" olarak tespit edilmiş; bu oran, aynı maddenin ikinci fıkrasında yer alan hüküm gereğince, Maliye Bakanlığı'nın 16.12.2005 tarih ve 43953 sayılı yazısı üzerine, Bakanlar Kurulu'nun 19.12.2005 tarihli 2005/9831 sayılı kararı ile, 01.01.2006 tarihinden geçerli olmak üzere yıllık "yüzde dokuz"a indirilmiştir. Bu karar 30.12.2005 gün ve 26039 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Önemle vurgulanmalıdır ki 3095 sayılı Kanunda 5335 sayılı kanunla yapılan değişiklikle yasal faiz ve ticari olmayan yasal temerrüt faizi yönünden hesap tarzı değiştirilerek yeni bir hesap tarzı belirlenmiştir³³; oranı yasa ile belirlenmiş olan kanuni faiz, taraflar sözleşme ile anapara (sermaye) faizi ödeneceğini kararlaştırıp oranı belirlememişlerse, bir başka anlatımla faiz ödenmesi gereken hallerde oranı sözleşme ile tespit edilmemiş olduğu hallerde uygulanır³⁴.

---

³³ HGK 03.03.2010 Gün, Karar: 2010/110, Esas : 2010/12-124 (Uyap).

³⁴ Aydın, s. 224; Aydoğdu, s. 89-92; Çeker, s. 71; Yağcı, s. 423.

b. Akdi Faiz

Akdi faiz, adı üzerinde akit (sözleşme) ile kararlaştırılan faizdir³⁵. İster anapara faizi niteliğinde olsun isterse temerrüt faizi niteliğinde olsun; faiz ödeme yükümlülüğü sözleşme ile kararlaştırılabilir ki buna sözleşmeden doğan faiz (akdi faiz) adı verilir³⁶. Kural olarak taraflar, düzenledikleri sözleşme ile faizin ödeme yeri ve şekli, işlemeye başlayacağı tarih ve oranını serbestçe kararlaştırabilirler³⁷. Para borcuna karşılık kararlaştırılan akdi faize (ve diğerlerine) üst sınır getirilip getirilmediği, hangi işlere getirildiği çalışmamızın ana konusudur.

c. Anapara (Kapital) Faizi

Anapara (kapital-sermaye-resulmal) faizi ise, borçlunun henüz temerrüde düşmeden ödemesi gereken sözleşmeyle kararlaştırılan faizdir. Anapara borcu üzerinden vade tarihine kadar işleyecek faizi ifade eder. Sözleşme uyarınca, alacaklıya ait bir miktar paranın faiz karşılığı elde etmek amacıyla ödünç verilmesi veya herhangi bir şekilde borçluda kalması halinde faiz ödenmesi kararlaştırılmışsa söz konusu olur. Anapara faizi çoğu kere sözleşmeden doğar³⁸. Uygulamada, banka kredi sözleşmelerinde; hesabın işletildiği sürece veya bir ödeme tarihi (vade) belirlenmişse bu tarihlere kadar hesaplanacak faiz anapara (kapital-sermaye-resulmal) faizi, hesabın kat edilmesinden sonra işleyen faiz ise temerrüt faizi olarak kabul edilmektedir.

d. Temerrüt (Gecikme) Faizi

Uygulama ve öğretide baskın görüş olarak, temerrüt (gecikme) faizi; borçlunun para borcunu zamanında ödememesi ve temerrüde düşmesi üzerine kanun gereği kendiliğinden işlemeye başlayan ve temerrüdün devamı müddetinde varlığını sürdüren, alacaklının zararın varlığını ve miktarını ve borçlunun kusurunu ispat zorunda kalmaksızın borçlunun ödediği ve miktarı yasalarla belirlenmiş asgari, maktu bir tazminattır³⁹.

Para borçları açısından borçlu temerrüdüne bağlanan sonuçlardan birisi, temerrüt faizi ödeme yükümlülüğüdür. Temerrüt faizi borçlunun para borcunu zamanında ödememesi ve temerrüde düşmesi üzerine kanun gereği kendiliğinden işlemeye başlayan ve temerrüdün devamı müddetince varlığını sürdüren bir karşılık olması itibarıyla, zamanında ifa etmeme olgusuyla doğrudan bir bağlantı içindedir. Temerrüt faizi belirtilen temel amaca hizmet

---

³⁵ Aydoğdu, s. 89-92; Orbay Ortaç, s. 123.

³⁶ Yağcı, s. 423.

³⁷ Aydın, s. 224; Çeker, s. 70.

³⁸ Aydoğdu, s. 88-89; Çeker, s. 71; Orbay Ortaç, s. 123; Yağcı, s. 422.

³⁹ HGK 11.6.1997 Gün, Karar: 1997/529, Esas:1997/11-278 (Uyap).

etmenin yanı sıra, pratik başka amaçlara da yöneliktir. Alacaklının bir zarara uğrayıp uğramadığı veya zararın temerrüt faiz oranından daha düşük olup olmadığı tartışmalarına meydan verilmeksizin, borçlunun faiz ödemeye peşinen zorlanması yargı organlarını büyük bir yükten kurtarmakta ayrıca, borçluyu zamanında ödemedede bulunmaya sevk etmektedir.

Temerrüt faizi, muhtemel zararların giderilmesi amacıyla doğrudan doğruya yasa koyucu tarafından öngörülmüş bir karşılık olup, talep edilebilmesi için gerçekten bir zarar görülmüş olması gerekli değildir. Bu konuda borçluya bir ispat hakkı da tanınmış olmadığı gibi, borçlunun temerrüde düşmekte kusurlu olması da şart değildir. Tanımlanan bu özellikleri ile öğretide de hâkim olan görüş temerrüt faizinin, alacaklının aksi iddia olunmayan farazi zararının asgari oranda giderilmesine yönelik maktu ve götürü bir tazminat niteliği taşıdığı yönündedir. Temerrüt faizinin fonksiyonu ve bu faizi öngören yasal düzenlemenin amacı göz önüne alındığında tazminat niteliğine varılabilir⁴⁰.

e. Bileşik Faiz

İşlemiş faizin dönemler halinde anaparaya eklenmesi suretiyle bulunan tutara yeniden faize faiz yürütülmesi şeklindeki işletilen faize bileşik (mürekkep) faiz denir⁴¹.

Adi işlerde faize faiz yürütülmesi yani bileşik faiz uygulanması TBK m. 388/3 hükmü ile açıkça yasaklanmıştır. 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu m. 26/2, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 4/7 ve TBK m. 121/3 ile açık şekilde bir şekilde bileşik faize yasak getirmektedir. 3095 sayılı Kanunun 3'üncü maddesinde de Türk Ticaret Kanunu hükümleri saklı tutulmak suretiyle bileşik faiz uygulaması yasaklanmıştır. Bu düzenleme ile ticari işler bakımından uygulamanın farklı olacağı belirtilmiştir.

Türk Ticaret Kanununda sadece üç istisnai halde bileşik faizin uygulanabileceği kabul edilmiştir. Söz konusu istisnai haller şunlardır;

- Üç aydan aşağı olmamak üzere cari hesaplarda, taraflar tacir ise faize faiz yürütülmesi mümkündür (TTK m. 8/2).

- Üç aydan aşağı olmamak üzere her iki taraf bakımından ticari iş niteliğini haiz olan ödünç sözleşmelerinde taraflar tacir ise faize faiz yürütülebilir (TTK m. 8/2).

- Kambiyo senetlerinde müracaat hakkının kullanılması sebebiyle ödeme yapan müracaat borçlusu, kendinden önce gelen kişilere rücu ederken ödediği

---

⁴⁰ HGK 12.09.2012 Gün, Karar: 2012/557, Esas: 2012/19-314 (Uyap); Aydın, s. 224; Aydoğdu, s. 107; Çeker, s. 71; Orbay Ortaç, s. 123; Yağcı, s. 422.

⁴¹ Çeker, s. 71; Demir, Ş, s. 221-224; Orbay Ortaç, s. 123; Yağcı, s. 422.

faizlere tekrar faiz isteyebilir (Türk Ticaret Kanunu m. 726, 778/1-d, 818/1-l)⁴². Türk Ticaret Kanununda sayılan sadece üç istisnai hal dışında gerek anapara faizine ve gerekse de temerrüt faizine tekrar faiz yürütülmesi yani bileşik faiz yürütülmesi mümkün değildir.

3. Faizin Hukuki Niteliği

Faiz alacağı, asıl alacağa bağlı fer'i nitelikte ancak ondan bağımsız bir alacaktır.

Fer'i nitelikteki faiz alacaklarının hukuki durumu asıl alacağın kaderine bağlı haklardır. Türk Borçlar Kanunu 131. maddesi uyarınca asıl alacak sona erdiği takdirde bağlı hak ve borçlarda sona ermiş olur. Bunun doğal sonucu olarak da asıl alacak sona erdiğinde faiz borcu da sona erer. Sona ermiş bir alacağın faizini talep edebilmek için bu hakkı saklı tutmak gerekir. Bunu isteme hakkının sözleşmeyle veya ifa anına kadar yapılacak bir bildirimle saklı tutulmayan ve durumun gereklerinden ödeneceği anlaşılmayan faiz istenemez.

Bağlı haklarda asıl alacağın kaderine bağlılık kuralı zamanaşımı yönünden de uygulanır. Türk Borçlar Kanunu 152. maddesi gereğince kural olarak asıl alacağın zamanaşımına uğramış olması, faiz borçlarını da zamanaşımına uğratar. Ancak asıl alacak ile faiz farklı zamanaşımı sürelerine tabi olabilirler. Türk Borçlar Kanunu m. 147/1 uyarınca anapara faiz alacakları beş yıllık zamanaşımı süresine tabi olduğundan asıl alacaktan önce zamanaşımına uğraması mümkündür. Asıl alacak yönünden zamanaşımının kesilmiş olması faiz alacağı için de kesildiği anlamına gelmez.

Türk Borçlar Kanunu m. 147/1 uyarınca faiz alacağı asıl alacaktan/anaparadan ayrı talep ve dava edilebilir. Faiz, asıl alacağa bağlı, ikincil (feri nitelikte) ancak, ondan bağımsız bir alacak olduğundan belirli bir miktar paradan ibaret alacağın ödetilmesi istemiyle açılmış olan bir davada veya bu yöndeki bir icra takibinde faiz istememiş olan alacaklı, faizden açıkça feragat etmedikçe, asıl alacağa ilişkin dava veya takipte buna ilişkin hakkını saklı tutmasına dahi gerek olmaksızın, asıl alacak zamanaşımına uğramadığı sürece, faiz için ayrı bir dava veya takip yoluna gidilebilir. Diğer yandan Türk Borçlar Kanunu m. 189/2 uyarınca alacaklı, asıl alacağı devrettiğinde faizini de devretmiş olur. Fakat bunun aksinin kararlaştırılarak, faiz alacağının anaparadan ayrı devri de mümkündür⁴³.

---

⁴² Çeker, s. 71; Demir, Ş, s. 221-222-224; Eren, s. 984; Kılıçoğlu, s. 624; Orbay Ortaç, s. 127; Reisoğlu, Sefa, s. 375-376; Yağcı, s. 422.

⁴³ Akil, s. 70; Aydoğdu, s. 87-88; Demir, Ş, s. 214; Eren, s. 978-979; Hatemi/Gökyayla, s. 218 vd.; Helvacı, s. 50-51; Kılıçoğlu, s. 612-613; Oğuzman/Öz, s. 309; Reisoğlu, Sefa, s. 313-314, 376; Şen, Mustafa Serhat/Şen, Mustafa Kamil: Eser (İnşaat Yapım) Sözleşmelerinde Zamanaşımı ve Uygulamaları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, s. 139-141; Yağcı, s. 422

4. Faiz Borcunun Kaynakları

Faiz borcu anaparanın bir oranı veya yüzdesi olarak ortaya çıkar. Faiz borcu ancak bir hukuki ilişkiden ya da kanun hükmünden veya mahkeme kararından doğar⁴⁴. Ancak faizin oranı, hukuki işlem, kanun veya örf ve adet ile belirlenir⁴⁵.

Taraflar düzenledikleri bir sözleşmede bazı durumların gerçekleşmesine bağlı olarak anapara faizi ve temerrüt faizi ödeme yükümlülüğü borcu kararlaştırabilirler. Kararlaştırılan bu faize akdi faiz denir⁴⁶. Taraflar arasındaki ilişkinin ticari olup olmamasına göre hukuki ilişkiden kaynaklanan faiz borcunda bazı farklar ortaya çıkar⁴⁷.

Faiz borcunun diğer kaynağı da kanundur. Buna kanuni (yasal) faiz de denir. Kanundan kaynaklanan faiz genellikle sözleşmede hüküm bulunmayan hallerde hüküm ifade etmek üzere düzenlenir⁴⁸. Sözleşmeden doğan anapara veya temerrüt faizi oranlarının sözleşmede gösterilmemiş olduğu hallerde “kanuni faiz oranları” uygulanır. Anapara faizi ve temerrüt faizinin doğrudan doğruya kanundan doğduğu hallerde faiz oranlarının yine kanun tarafından belirlenmesi söz konusudur⁴⁹.

Kural olarak temerrüt faizinin kaynağı kanundur. Ancak sözleşme ile kanuni sınırlara uyularak temerrüt faizinin belirlenmesi TBK m. 120/2 gereğince mümkündür⁵⁰.

Haksız fiil ve sebepsiz zenginleşmede taraflar arasında bir sözleşme ilişkisi olmadığından, doğrudan temerrüt faizinin uygulanması söz konusu olur⁵¹.

Belirtilmelidir ki, haksız fiilde temerrüt için ihtarın gerekmediği yolunda açık bir yasa hükmü yoktur. Ne var ki, müşterek hukukun “*Gaspeden daima temerrüt halindedir*” şeklindeki genel ilkesi, günümüzde de uygulama yerine sahiptir. Bu ilkeye göre, haksız fiilin faili daima temerrüt halinde bulunduğu için zaten gerçekleşmiş olan temerrütü sağlamak üzere alacaklının bunlara ayrıca bir ihtarında bulunması gerekmez. Haksız fiil tarihinden itibaren temerrüt faizi yürütülmelidir.⁵²

---

⁴⁴ Akil, s. 70; Aydın, s. 223; Aydoğdu, s. 87; Aydoğdu/Ayan, s. 1-2; Demir, Ş, s. 213; Helvacı, s. 63-64; Kılıçoğlu, s. 610-611; Oğuzman/Öz, s. 308, 310; Reisoğlu, Sefa, s. 312-313.

⁴⁵ Yağcı, s. 422.

⁴⁶ Aydın, s. 224; Aydoğdu, s. 87; Demir, Ş, s. 213; Yağcı, s. 422-423.

⁴⁷ Demir, Ş, s. 213.

⁴⁸ Aydın, s. 224; Aydoğdu, s. 87; Demir, Ş, s. 213; Eren, s. 979-980; Oğuzman/Öz, s. 308; Reisoğlu, Sefa, s. 313.

⁴⁹ Yağcı, s. 423.

⁵⁰ Aydın, s. 224-225; Aydoğdu/Ayan, s. 5-6.

⁵¹ Demir, Ş, s. 213; Eren, s. 979-980; Kılıçoğlu, s. 611-612; Oğuzman/Öz, s. 308; Reisoğlu, Sefa, s. 313.

⁵² 23. HD 02/06/2015 Gün, Karar: 2015/4147, Esas: 2014/4900 (Uyap).

Sebepsiz zenginleşmede davacının geri alma hakkının, buna karşın davalının geri verme borcunun doğması, bunların mal varlıklarının birbirinin zararına ve yararına olmak üzere karşılıklı yoksullaşma ve zenginleşmelerine bağlıdır ve bunun doğal sonucu olarak da, kural olarak, bu geri alma hak ve borcunun doğum anı, sebepsiz yoksullaşma ve zenginleşme olgularının gerçekleştikleri andır. O halde geri isteme hakkının kapsamı da kural olarak, anılan hak ve borcun doğdukları tarihten daha önce belirlenemez. Zira, geri alma, bu yoksullaşma ve zenginleşmenin sonucudur ve bu olgular gerçekleşmeksizin geri alma söz konusu değildir.

Şu durumda; sebepsiz zenginleşmede geri verme borcu, zenginleşmenin geçersiz bir nedene dayanması durumunda hemen; geleceğe yönelik bir neden bulunuyorsa onun oluşmadığı an; var olan bir neden bulunuyorsa da onun ortadan kalktığı zaman doğmuş olur. Edim yerine getirildiği sırada geçerli bir hukuksal nedenin bulunmasına karşın sonradan bu neden ortadan kalkmış olursa, bu durumda sebepsiz zenginleşme, nedenin ortadan kalktığı an meydana gelir. (Yargıtay 11. HD'nin_17.11.1997 Gün ve 7469/8241; 08.10.2001 Gün ve 4464/7553; 17.06.2002 Gün ve 2756/6224; 23.07.2007 Gün ve 960/3318; Yargıtay 23. HD' nin 18.06.2012 Gün ve 2873/4261; YHGK'nın 13.11.1991 Gün ve 11-303/567; 17.12.2003 Gün ve 13-787/774; 06.02.2008 Gün ve 340/102 sayılı kararları bu yöndedir.)

818 sayılı BK döneminde, doktrinde de genellikle, gerçekleşen sebepsiz zenginleşme hallerinde, zenginleşme anından iade anına kadar faiz istenebileceği, bu faizin BK'nın. 63. maddesinde öngörülen "zenginleşmede iade" kapsamı içinde olduğu benimsenmektedir. Zenginleşmenin gerçekleştiği tarih ile geri vermenin talep edildiği tarih arasındaki süre için, paranın kullanma değerinin karşılığı olarak, temerrüt faizi kadar faizle yükümlü tutulmalıdır. Özetle, sebepsiz zenginleşmede; 818 sayılı BK döneminde, sebepsiz zenginleşenin iyiniyetli olup olmaması ayrımı yapılmadan, haksız iktisap tarihinden itibaren temerrüt faizi istenebilir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu döneminde, TBK'nın 117/2. maddesi hükmünce, sebepsiz zenginleşenin iyiniyetli olması halinde bildirim tarihinden itibaren, iyiniyetli olmaması halinde zenginleşmenin gerçekleştiği (haksız iktisap) tarihten itibaren temerrüt faizi istenebilir⁵³.

C. PARA BORÇLARINDA BORÇLUNUN TEMERRÜDÜ ve TEMERRÜT FAİZİ

6098 sayılı TBK'da tanımlanmamış olmakla birlikte temerrüt, alacaklı tarafından talep edilebilir (muaccel) hale gelmiş ifası mümkün bir borcun ifasındaki gecikmedir. Borçlu temerrüdü borçlunun borcun ifasındaki gecikmesi

---

⁵³ 23. HD 11/07/2013 Gün, Karar: 2013/4883, Esas: 2013/3545 (Uyap).

yanında ifayı hiç gerçekleştirmediği durumlarda da uygulanmalıdır⁵⁴. Temerrüt durumunda da borçlunun asli edimi yerine getirme yükümlülüğü devam etmektedir⁵⁵.

Diğer bir tanımla temerrüt, ifanın zaman bakımından borca aykırılığıdır. Borçlunun temerrüdü aslında geçici bir durumdur. Borçlu borcunu anaparaya uygulanan temerrüt faiziyle birlikte ifa ederek borcundan kurtulur⁵⁶.

1. Borçlu Temerrüdünün Şartları

Borcun muaccel hale gelmesi ve temerrüt ihtarının gerektiği hallerde ihtarın yapılmasıdır⁵⁷.

Edimin ifası mümkün olması borçlu temerrüdünün şartı olarak yasada açıkça belirtilmemiş ise de borçlunun temerrüdünün varlığından söz edebilmek için öncelikle edimin ifası mümkün olması gerekir⁵⁸.

⁵⁴ Anık, Gülgün: "Borçlunun Temerrüdünden Dolayı Sözleşmeden Dönme", *TBB Dergisi*, Sayı 59, 2005, s. 215; Arıdemir, Arzu Genç: "Borcun İfa Edilmemesi Kavramı, Yapıtırımı", Borçlar Kanunu Genel Hükümler Konferansları I, Sözleşmeden Doğan Borç İlişkileri, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, Ekim 2014, s. 374-379; Atamulu, İsmail; Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesinin Müteahhidin Temerrüdü Sebebiyle Sona Ermesi, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 87; Barlas, s. 15-16; Belen, Herdem: "Borçlunun Temerrüdü", Borçlar Kanunu Genel Hükümler Konferansları I, Sözleşmeden Doğan Borç İlişkileri, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, Ekim 2014, s. 412; Demir, Ş, s. 214; Doğan, Gülmelihat: "Sürekli Borç İlişkilerinde Borçlunun Temerrüdü", *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/4, s. 395; Eren, s. 1089-1090; Karadaş, İzzet: Eser (İnşaat Yapım) Sözleşmeleri, 3. Baskı Ankara 2013, s. 152; Kılıçoğlu, s. 677; Kizir, Mahmut: Borçlu Temerrüdünün Sona Ermesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Konya 2011, s. 20-25; Kurt, Leyla Müjde: Yüklenicinin Eseri Teslim Borcunda Temerrüdü, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 87; Reisoğlu, Sefa, s. 367; Selimoğlu, Yaşar Engin: İstisna (Eser) Sözleşmesi, 1. Baskı Ankara, 2010, s. 221; Sütçü, Nezih: Kat Karşılığı İnşaat Yapım Sözleşmesi, 4. Baskı, Ankara, 2014, s. 803-804; Şahin, Turan: Eser Sözleşmesinde Yüklenici Eseri Teslim Borcunu İfade Temerrüdü, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 139; Şen, Mustafa Serhat/Şen, Mustafa Kamil: Gecikme Tazminatı ve Kat Karşılığı İnşaat Yapım Sözleşmelerinde Kira Tazminatı, Adalet Yayınevi, Ankara 2017, s. 8; Şen/Şen, (Zamanaşımı) s. 89; Yakuppur, Sendi: Borçlar Kanunu'na Göre Eser Sözleşmesinde Müteahhidin Eseri Teslim Borcu ve Teslim Borcuna Aykırılıkları, XII Levha, 1. Baskı, İstanbul, 2009, s. 72-73; Yener, Mehmet Deniz: Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesinde Müteahhidin Temerrüdü ve Sonuçları, Beta Basım Yayın, 1. Baskı, 2011, s. 7.

⁵⁵ Belen, s. 415; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 8.

⁵⁶ Ayrancı, s. 100; Demir, Ş, s. 214; Eren, s. 1090; Kılıçoğlu, s. 684-685; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 8.

⁵⁷ Anık, s. 216; Ayrancı, s. 100; Demir, Ş, s. 215; Eren, s. 1092; Karadaş, s. 152; Kizir, s. 14; Kurt, s. 88; Oğuzman/Öz, s. 376-377; Öz, M. Turgut; İnşaat Sözleşmesi ve İlgili Mevzuat, 1. Bası İstanbul, Ocak 2013, s.142; Reisoğlu, Sefa, s. 367; Selimoğlu, s. 221; Şahin, s. 140; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 8; Yakuppur, s. 74; Yener, s. 8.

⁵⁸ Anık, s. 216; Demir, Ş, s. 215; Karadaş, s. 152-169; Kizir, s. 14; Selimoğlu, s. 221-223; Sütçü, s. 804; Şahin, s. 141; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 8; Yakuppur, s. 82; Yener, s. 13.

a. Ön Şart (Edimin İfasının Mümkün Olması)

TBK m. 136/1 “Borcun ifası borçlunun sorumlu tutulamayacağı sebeplerle imkansızlaşır, borç sona erer.” hükmü gereğince ifa imkansızlığı borcu sona erdiren nedenlerdendir⁵⁹.

6098 sayılı TBK’nın 112-126. maddelerinde borçların ifa edilmemesinin (para borcunun ödenmemesinin) şartları ve sonuçları düzenlenmiştir. Vade gününde yerine getirilmeyen edimler için ifa mümkün ise temerrüt hükümleri uygulanacak, ifanın mümkün olmaması halinde imkansızlık hükümleri devreye girecektir. Borcun ifası imkansız değilse, ifa edilmemesi durumunda borçlu kusursuzluğunu kanıtlayamaması halinde TBK’nın 112. maddesine göre alacaklının uğramış olduğu zararları tazmin etmekle yükümlüdür. Borcun ifası imkansız ve ifanın imkansız olmasında borçlunun kusuru yok ise, TBK’nın 136. maddesine göre borçlu, borcundan kurtulacaktır. Karşılıklı edimleri içeren akitlerde ifa imkansızlığı halinde borçlu aldıklarını sebepsiz iktisap kurallarına göre iade etmekle yükümlüdür⁶⁰.

İfa imkansızlığı temerrütten sonra meydana gelirse; temerrüt ya da ifa imkansızlık hükümlerinden hangisinin uygulanacağı doktrinde tartışmalıdır. Temerrüt tarihi ile bu tarihten sonra ortaya çıkan objektif imkansızlık tarihleri arasında temerrüt hükümleri uygulanır⁶¹. Ancak imkansızlığın ortaya çıkması ile temerrüt hali sona erecektir⁶².

b. Muacceliyet

Kısaca muacceliyet, alacağın istenebilir olmasıdır⁶³. Muacceliyet zamanını taraflar sözleşme ile kararlaştırabildikleri gibi, bu durum kanun hükmüyle de belirlenebilir⁶⁴.

---

⁵⁹ Demir, Ş, s. 215; Kizir, s. 28; Ozanoğlu, Hasan Seçkin: “İstisna ve Özellikle İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin (Yüklenicinin) Eseri Teslim Zamanında Gecikmesine Bağlı İfa Eklene Cezai Şart (Gecikme Cezası) Kayıtları”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 3, Sayı 1-2 (Haziran-Aralık 1999), s. 73; Öz, (İnşaat Sözleşmesi) s. 143-182; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 8; Yakuppur, s. 125; Yener, s. 13.

⁶⁰ 23. HD 15.05.2014 Gün, Karar: 2014/3841, Esas: 2014/238 (Uyap); Arıdemir, s. 379; Belen, s. 414; Demir, Ş, s. 215; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 9.

⁶¹ Atamulu, s. 116; Barlas, s. 16-21; Demir, Ş, s. 215; Eren, s. 1092; Kizir, s. 56; Oğuzman/Öz, s. 376-384-385; Öz, (İnşaat Sözleşmesi) s. 144; Sütçü, s. 805-806-807; Şahin, s. 146-147-261; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 12; Reisoğlu, Sefa, s. 370.

⁶² Atamulu, s. 116; Kizir, s. 56; Öz, (İnşaat Sözleşmesi) s.144; Sütçü, s. 805; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 12; Yakuppur, s. 83.

⁶³ Atamulu, s. 90; Ayrancı, s. 100; Demir, Ş, s. 215; Doğan, s. 395; Eren, s. 1093; Kizir, s. 47; Oğuzman/Öz, s. 377; Öz, (İnşaat Sözleşmesi) s. 142; Reisoğlu, Sefa, s. 367; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 12; Yakuppur, s. 75; Yener, s. 9-23.

⁶⁴ Demir, Ş, s. 215; Eren, s. 1092; Oğuzman/Öz, s. 377-378; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 12.

Bir borç ilişkisinde muacceliyet, alacaklının edimi isteyebileceği ve borçlunun da bu isteme uyararak, edimi ifa etmekle yükümlü olduğu anı belirler. Bir alacağın ya da borcun muaccel olması, ilke olarak edimin ifası için öngörülmuş bulunan ifa zamanının gelmesiyle gerçekleşir. Borcun ifası için öngörülen ifa zamanı; taraflar kararlaştırmamışsa veya hukuki ilişkinin özelliğinden anlaşılıyorsa, kanundan, ya da dürüstlük kuralından çıkarılamıyorsa, bu durumda, TBK m. 90 hükmü gereğince, borcun “doğumu anında muaccel olur” hükmü uygulama bulacaktır⁶⁵.

Borç muaccel olmadan borçlu temerrüdünden söz edilemez. Borcun muaccel olmasıyla zamanaşımı işlemeye başlar. Zamanaşımının işlemeye başlaması için ayrıca borçlunun temerrüde düşürülmesine gerek yoktur⁶⁶.

TBK m. 96 hükmü gereğince sözleşmenin hükümlerinden veya özelliğinden ya da durumun gereğinden tarafların aksini kastettikleri anlaşılmadıkça, borçlu, edimini sürenin sona ermesinden önce de erken ifa edebilir⁶⁷.

c. Alacaklının İhtarı

I. İhtarın Gerekli Olduğu Haller

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 117/1 gereğince kural olarak, muaccel bir borcun borçlusu, alacaklının ihtarı ile temerrüde düşer. Başka bir anlatımla, temerrüdün söz konusu olabilmesi için, öncelikle muaccel bir borcun ve alacaklının o borcun ifasına yönelik ihtarının bulunması gerekir. Zira ihtar borçluyu korumak amacıyla getirilmiş bir temerrüt şartıdır⁶⁸.

İhtar, borcu ifa isteğini içeren tek taraflı ulaşması gerekli hukuki işlem benzeri bir irade açıklamasıdır. İhtar karşı tarafa ulaştığı anda hüküm ve sonuçlarını doğurur ve borçlu temerrüde düşer⁶⁹. İhtar ile borçlunun temerrüde

⁶⁵ Atamulu, s. 90; Belen, s. 412; Demir, Ş, s. 215; Eren, s. 1092; Havutçu, Ayşe: “Haksız Fiil Sorumluluğunda Zamanaşımı Sürelerinin Başlangıcı”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 12, Özel S.2010, (Basım Yılı: 2012). s. 579-605, s. 590-605; Karadağ, s. 333-334; Kizir, s. 47; Oğuzman/Öz, s. 377-378; Öz, (İnşaat Sözleşmesi) s. 143; Özkaya, Eraslan: Özel Hukukumuzda Zamanaşımı ve Hak Düşürücü Süreler, 1. Baskı, 2012, s. 204; Selimoğlu, s. 222; Sütçü, s. 807-1587; Şahin, s. 162-163; Şen/Şen, (Zamanaşımı) s. 88; Şen/Şen, s. (Gecikme Tazminatı) 12.

⁶⁶ Doğan, s. 396; Havutçu, s. 590-605; Karadağ, s. 164-333-334; Özkaya, s. 204; Sütçü, s. 1587; Şen/Şen, (Zamanaşımı) s. 88; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 13; Yener, s. 9.

⁶⁷ Kizir, s. 47-48; Kurt, s. 89; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 13.

⁶⁸ Anık, s. 216; Atamulu, s. 90-112; Belen, s. 412; Demir, Ş, s. 216; Doğan, s. 396; Kizir, s. 15-61; Kurt, s. 173 vd; Nomer, Haluk Nami: “Haksız Fiil ile Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Alacaklarda Borçlunun Temerrüdü İçin İhtar Gerekir mi?” Prof. Dr. Rona Serozan’a Armağan C.II s. 1303-1313, İstanbul, 2011, s. 1305-1306; Ozanoğlu, s. 74; Öz, (İnşaat Sözleşmesi) s.150 ; Selimoğlu, s. 222-223; Şahin, s. 47 vd-168 vd; Şen/Şen, (Zamanaşımı) s. 89; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 13; Yakuppur, s. 77; Yener, s. 13-32.

⁶⁹ Atamulu, s. 90-112; Barlas, s. 34-43; Demir, Ş, s. 216; Eren, s. 1093; Kılıçoğlu, s. 678-680;

düşürülebilmesi için talep açık ve miktarı belirli olmalıdır. Aksi sözleşme ile kararlaştırılmamışsa müteselsil borçluların hepsine ihtar çekilmesi gerekir. İhtar belirli bir şekle tabi değildir. İhtar talep edilen alacak kesimi için hüküm ve sonuç doğurur⁷⁰.

II. İhtara Gerek Olmayan Durumlar

Kural olarak, muaccel bir borcun borçlusu, alacaklının ihtarı ile temerrüde düşmekle birlikte, borçlunun temerrüde düşmesi için alacaklının ihtarının gerekmediği durumlar da bulunmaktadır⁷¹.

a. İfa Gününün Taraflarca Birlikte Kararlaştırılması (Kesin veya Belirli Vade); Taraflar sözleşme ile borcun ifa edileceği zamanı, birlikte kararlaştırmışlarsa borçlu ihtar şartı aranmaksızın mütemerrit olur, ayrıca borçluya ek süre verilmesi de gerekmez⁷².

b. Sözleşmede Saklı Tutulan Bir Hakka Dayanarak Taraflardan Biri Usulüne Uygun Bir Bildirimde Bulunmak Suretiyle Vadeyi Belirlemişse

Sözleşmede saklı tutulan bir hakka dayanarak taraflardan biri usulüne uygun bir bildirimde bulunmak suretiyle ifa zamanını belirlemişse bu zamanın geçmesiyle borçlu temerrüde düşer⁷³.

c. Borçlunun Borcu İfa Etmeyeceğini Bildirmiş Olduğu veya Hal ya da Durumundan Bu Sonuca Varılabildiği Durumlarda

Borçlunun borcu ifa etmeyeceğini kesin şekilde bildirmiş olduğu veya hal ya da durumundan bu sonuca varılabildiği durumlarda borçlu ihtar şartı aranmaksızın mütemerrit sayılır⁷⁴.

Kizir, s. 61; Oğuzman/Öz s. 380; Öz, (İnşaat Sözleşmesi) s. 150-151; Reisoğlu, Sefa, s. 368; Selimoğlu, s. 223; Serozan, s. 1076; Sütçü, s. 807 vd; Şahin, s. 168-169; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 14; Yakuppur, s. 77-78.

⁷⁰ Atamulu, s. 90-91-112; Barlas, s. 47-54; Demir, Ş, s. 216; Eren, s. 1094-1095; Kılıçoğlu, s. 679-680; Kizir, s. 70-73; Oğuzman/Öz, s. 378-380-381; Öz, (İnşaat Sözleşmesi) s. 150; Reisoğlu, Sefa, s. 368; Sütçü, s. 812; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 14; Yakuppur, s. 79.

⁷¹ Anık, s. 216; Atamulu, s. 90-112; Belen, s. 412; Demir, Ş, s. 216; Doğan, s. 396; Kizir, s. 15-61; Kurt, s. 173 vd; Nomer, (Haksız Fiil) s. 305-1306; Ozanoğlu, s. 74; Öz, (İnşaat Sözleşmesi) s. 150; Selimoğlu, s. 222-223; Şahin, s. 47 vd-168 vd; Şen/Şen, (Zamanaşımı) s. 89; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 13; Yakuppur, s. 77; Yener, s. 13-32.

⁷² Atamulu, s. 90-91-97-113; Belen, s. 413; Demir, Ş, s. 216; Doğan, s. 397; Kizir, s. 79; Ozanoğlu, s. 74; Öz, (İnşaat Sözleşmesi) s. 150; Selimoğlu, s. 223; Sütçü, s. 813; Şahin, s. 173; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 14; Yakuppur, s. 80; Yener, s. 33.

⁷³ Atamulu, s. 90-91-113; Belen, s. 413; Demir, Ş, s. 216; Doğan, s. 397; Kizir, s. 81; Öz, (İnşaat Sözleşmesi) s. 150; Selimoğlu, s. 223; Sütçü, s. 813- 814; Şahin, s. 176; Şen/Şen, Gecikme Tazminatı) s. 14; Yakuppur, s. 81; Yener, s. 33.

⁷⁴ Atamulu, s. 90-91-113; Demir, Ş, s. 217; Doğan, s. 398; Kizir, s. 83-86; Ozanoğlu, s. 74; Öz, (İnşaat Sözleşmesi) s. 150; Serozan, s. 1077; Sütçü, s. 814; Şahin, s. 177; Şen/Şen, Gecikme

d. Sözleşme İle İhtarsız Temerrüdün Oluşacağı Kabul Edilmişse

6098 sayılı TBK m. 117/2 hükmü emredici nitelikte olmadığından taraflar sözleşme ile ihtarsız temerrüdün oluşacağını belirleyebilirler⁷⁵.

e. Haksız Fiilin İşlendiği, Sebepsiz Zenginleşmenin Gerçekleştiği Tarih

Ayrıca bir haksız fiilin işlendiği, sebepsiz zenginleşmenin gerçekleştiği tarihte de borçlu kendiliğinden, kanunen temerrüde düşer. Ancak sebepsiz zenginleşen iyiniyetli ise temerrüde düşmesi için ihtar edilmesi gerekir⁷⁶.

2. Kusur

Borçlu kusurlu veya kusursuz olsun temerrüt için varlığı öngörülen şartların gerçekleşmesi durumunda temerrüde düşmüş olur. Sözleşme hükmü ile borçlu temerrüdünün meydana gelebilmesi için kusur şartı kararlaştırılabilir⁷⁷.

3. Para Borçlarında Temerrüdün Sonuçları

Para borçlarının temerrüdün de, “temerrüt faizi” ve “tazminat” olmak üzere iki sonuç söz konusudur.

Para borçlarında borçlu temerrüdüne bağlanan iki sonuçtan birisi, temerrüt faizi ödeme yükümlülüğüdür. Temerrüt faizi borcun kaynağına bakılmaksızın sadece para borçlarına uygulanır. Para borcu dışındaki diğer borçlara değerleri para ile ifade edilebilse bile temerrüt faizi uygulanmaz. Temerrüt faizi, tarafların faiz ödenmesine ilişkin sözleşmede bir kararlaştırmaları olmasa dahi kanundan doğar.

Temerrüt faizi; borçlunun temerrüdü ve para borcunu zamanında ödenmemesi halinde alacaklının parasından bir süre mahrum kalması nedeniyle, muhtemel zararların giderilmesi amacıyla doğrudan doğruya yasa koyucu tarafından öngörülmüş bir karşılık, maktu (götürü) bir tazminat niteliğindedir. Bir para borcunu ödememek suretiyle temerrüde düşen borçlu, anaparaya ek olarak TBK m. 120 ve 3095 sayılı Kanun m. 2'ye göre temerrüde düştüğü temerrüt anından itibaren temerrüt faizi ödemek zorundadır. Temerrüt faizinin doğması için alacaklının zarara uğraması, borçlunun da kusurlu olması şartı aranmaz⁷⁸. Öte yandan alacaklı, borçlu temerrüdü yüzünden uğramış

Tazminatı) s. 14; Yakuppur, s. 81; Yener, s. 33.

⁷⁵ Demir, Ş, s. 217; Kılçoğlu, s. 681; Kizir, s. 82; Sütçü, s. 814; Şahin, s. 176-177; Şen/Şen, Gecikme Tazminatı) s. 14.

⁷⁶ Demir, Ş, s. 216-217.

⁷⁷ Anık, s. 216; Atamulu, s. 91-128; Belen, s. 414; Demir, Ş, s. 214; Kizir, s. 14; Kurt, s. 87-183; Ozanoğlu, s. 73; Selimoğlu, s. 221- 232; Sütçü, s. 826; Şahin, s. 182-183; Şen/Şen, (Gecikme Tazminatı) s. 15; Yakuppur, s. 74; Yener, s. 10-37.

⁷⁸ Aydın, s. 224; Aydoğdu, s. 107; Ayrancı, s. 100; Barlas, s. 114 vd; Çeker, s. 71; Demir, M, s.

olduğu zararın, temerrüt faizinden daha fazla olduğunu ispat ederse borçlu bu zararı (aşkın/munzam zarar) da ödemekle yükümlüdür.

II. TÜRK BORÇLAR KANUNU'NDA FAİZ SINIRLARI

Adalet anlayışını (şematik bir eşitleme değil, objektif, sosyal eşitleyici bir ayırım anlamında diferansiyel bir adalet amacı) gerçekleştirmek ve devletin hukuksal düzenlemelerinin yönü konusunda karar vermek, öncelikle kanun koyucunun işidir. Kanun koyucu, sosyal hukuk devleti ilkesinden hareketle, eşitlik ilkesi bakımından ilgililerin şekli eşitliği ile yetinmemek, hakkın maddi sonuçlarında eşitlik sağlanabilmesi için o anki sosyal gerçekliği göz önünde tutmak zorundadır⁷⁹. Bu noktada 01/07/2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda faizle ilgili olarak hukukumuzda ilk defa anapara faizi, temerrüt faizi ve taksitli satışlarda temerrüt faizi bakımından somut sınır getiren, genel nitelikte, emredici ve sınırlayıcı düzenlemeler yapılmıştır.

A. TÜRK BORÇLAR KANUNU'NA GÖRE ADİ İŞLERDE ANAPARA (SERMAYE) FAİZİ

Türk Borçlar Kanunu'na göre adi işlerde anapara (sermaye) faizini, önce Türk Borçlar Kanunu'na göre adi işlerde akdi anapara (sermaye) faizi ve Türk Borçlar Kanunu'na göre adi işlerde kanuni anapara faizi olmak üzere ikili ayrıma tabi tutarak, kendi arasında da ülke parası ve yabancı para borçlarında olmak üzere yeniden ikili ayrıma tabi tutarak inceleyelim

1. Türk Borçlar Kanunu'na Göre Adi İşlerde Akdi Anapara (Sermaye) Faizi

a. Ülke Parasına Uygulanacak Akdi Anapara (Sermaye) Faizi

Kural olarak taraflar sözleşme ile anapara (sermaye) faizi ödeneceğini kararlaştırırken yıllık faiz oranını serbestçe belirleyebilirler. Ancak bu serbestliğe de bir limit getirilmiştir⁸⁰.

Türk Borçlar Kanunu'na tabi adi işlerde anapara (sermaye) faiz oranı Türk Borçlar Kanunu m. 88/2'nin öngördüğü sınıra kadar serbestçe belirlenebilir. Türk Borçlar Kanunu m. 88/2'ye göre, "Sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık faiz oranı, birinci fıkra uyarınca (3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun m. 1/1'de) belirlenen yıllık faiz oranının yüzde elli fazlasını aşamaz". 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun m. 1/1 hükmü gereğince, Türk Borçlar Kanunu'na tabi adi işlerde uygulanacak faiz oranını (%)

35; Demir, Ş, s. 218; Eren, s. 1099 vd-1106 vd; Kılıçoğlu, s. 684- 685; Oğuzman/Öz, s. 386-494 vd., 500-502 vd; Orbay Ortaç, s. 123; Reisoğlu, Sefa, s. 370-373 vd, 376 vd; Yağcı, s. 422.

⁷⁹ Gören, Zafer: "Suum-Cuique: Herkese Kendisinininki", *İzmir Barosu Dergisi*, Mayıs 2016, s. 199-230.

⁸⁰ Aydoğdu, s. 92; Demir, Ş, s. 220.

9) olarak belirlediğinden, yürürlükteki bu orana göre Türk Borçlar Kanunu'na tabi adi işlerde akdi anapara (sermaye) faiz belirlenmesi halinde bu oran (% 9+% 4,5= % 13,5)'i aşamaz⁸¹.

Türk Borçlar Kanunu'nun m. 88 gerekçesinde, bu "emredici hükümlerle – emredici hukuk kuralı", borçluların korunmaları amaçlandığı belirtilerek, yasanın gayesinin sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak, uygulamada örnekleri sıkça görülen olağanüstü faiz oranlarına bir üst sınır öngörülmektedir⁸².

Türk Borçlar Kanunu m. 88/2 ile hukukumuzda ilk defa adi işlerde anaparaya uygulanacak akdi faize sınırlama getirmiştir. Getirilen sınırlama emredici nitelikte olduğundan aksi kararlaştırılmaz. Sözleşmede kararlaştırılan akdi anapara (sermaye) faiz oranı mevzuatta belirlenen orandan fazlaysa faiz sınırını aşan kısım geçersizdir. Bir sözleşmede kanuni sınırı aşan faiz uygulanmadığı takdirde sözleşmenin yapılmayacağı ileri sürülemez (Türk Borçlar Kanunu m. 27/2)⁸³.

b. Yabancı Para Borçlarında Akdi Anapara (Sermaye) Faizi

Kural olarak Türk Borçlar Kanunu'na tabi adi işlerde taraflar sözleşme ile yabancı para borçlarında anapara (sermaye) faizi ödeneceğini kararlaştırırken yıllık oranı serbestçe belirleyebilirler.

Ancak önemle belirtelim ki Türk Borçlar Kanunu'na tabi adi işlerde ülke parası akdi anapara (sermaye) faizi için getirilen sınırlamanın varlığı yabancı para borçlarında akdi anapara (sermaye) faizi içinde kabul edilmelidir. Türk Borçlar Kanunu m. 88/1, faiz ödeme borcunda ülke parası ve yabancı para ayrımı yapmadığından, Türk Borçlar Kanunu m. 88/2'de akdi anapara faizi için getirilen sınırlama yabancı para akdi anapara faizi için de geçerlidir. O halde, yabancı para borçlarında sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık yabancı para akdi anapara faiz oranı, 3095 sayılı Kanun m. 4/a'ya göre belirlenecek yıllık faiz oranının % 50 fazlasını aşamaz. Daha açık bir anlatımla 3095 sayılı Kanun m. 4/a'da öngörülen Devlet Bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı esas alınarak bu oranın % 50'

⁸¹ Aydoğdu, s. 93; Demir, Ş, s. 220.

⁸² Ayan, Serkan: "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1530. Maddesi Gereğince Borçlunun Temerrüdü", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* Cilt: 12, Özel Sayı, 2010, (Basım Yılı: 2012) s. 779; Aydoğdu, s. 91-93-121; Orbay Ortaç, s. 124; Öz, (Yeni Borçlar Kanunu) s. 74; Yağcı, s. 431.

⁸³ Aydoğdu, s. 93; Aydın, s. 226; Baygın, Cem: "Türk Borçlar Kanunu'nun Borç İlişkisinin Hükümleri-Borçların ve Borç İlişkilerinin Sona Ermesi Konularında Getirdiği Bazı Yenilik Ve Değişiklikler", *Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.XIV, S 3, s. 123-125; Çeker, s. 74; Demir, M, s. 31-32; Demir, Ş, s. 220; Nomer, Haluk Nami: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 11. B. İstanbul, 2012, s. 217; Oğuzman/Öz, s. 312; Reisoğlu, Sefa, s. 315; Serozan, s. 1079.

sini aşmayacak şekilde sınır getirilecektir⁸⁴.

Yabancı para borçlarına akdi anapara faizi uygulanabilmesi için borcun aynen (efektif) yabancı para olarak ifası veya ödeme günündeki rayiçten ülke parasıyla ifası arasında fark yoktur⁸⁵. Her iki halde de yabancı para borçlarına akdi anapara faizi uygulanabilir. Devlet bankalarının mevduat olarak kabul etmediği yabancı paralar için faiz oranlarının (kanuni anapara) ne şekilde tespit edileceği belirsizdir⁸⁶. Bu konuda yapılacak iş, Devlet Bankalarının mevduat olarak kabul edilen yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranlarını isteyerek tespit etmek; bunlar esas alınarak gerektiğinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak ve o yabancı para ile açılmış olsa idi bir yıl vadeli mevduat hesabına ödeyeceği en yüksek faiz oranının belirlenmesidir. Belirlenen bu oran esas alınarak bu oranın % 50' sini aşmayacak şekilde limit getirilecektir.

2. Türk Borçlar Kanunu'na Göre Adi İşlerde Kanuni Anapara (Sermaye) Faizi

a. Ülke Parasına Uygulanacak Kanuni Anapara (Sermaye) Faizi

Türk Borçlar Kanunu'na tabi adi işlerde uygulanacak kanuni faiz oranı Türk Borçlar Kanunu m. 88/1'de "*Faiz ödeme borcunda uygulanacak yıllık faiz oranı, sözleşmede kararlaştırılmamışsa faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre belirlenir*" şeklinde düzenlenmiştir. Burada "yedek hukuk kuralı" veya "ikame faiz" de denilebilecek olan yasal faiz devreye girmektedir⁸⁷.

Taraflar sözleşme ile anapara (sermaye) faizi ödeneceğini kararlaştırıp oranı belirlememişlerse, bir başka anlatımla faiz ödenmesi gereken hallerde oranı sözleşme ile tespit edilmemişse, Türk Borçlar Kanunu m. 88/1 uyarınca kanuni anapara (sermaye) faizi ödeme borcuna uygulanacak yıllık faiz oranı, faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre belirlenecektir⁸⁸.

Türk Borçlar Kanunu'nun gönderme yaptığı mevzuat hiç şüphesiz 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'dur. 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un 1/1. maddesi "*Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'na göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile*

---

⁸⁴ Aydın, s. 227; Demir, Ş, s. 225-226.

⁸⁵ Demir, Ş, s. 228; Oğuzman/Öz, s. 498.

⁸⁶ Birsnel, Mahmut T./Sevi, Ali Murat : "3095 Sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun Madde 4/A Hükümünün Uygulama Alanı", Prof. Dr. Bilge Umar'a Armağan C. II, s. 1058; Demir, Ş, s. 226; Oğuzman/Öz, s. 498-499.

⁸⁷ Aydoğdu, s. 92; Demir, Ş, s. 219.

⁸⁸ Aydoğdu, s. 92; Demir, Ş, s. 219.

tespit edilmemişse faiz oranının yıllık % 12 oranı üzerinden yapılır.” şeklindeki düzenleme ile kanuni faiz oranını % 12 olarak belirlemiştir. Bakanlar Kurulu, 3095 sayılı Kanun m. 1/2'den aldığı yetkiye dayanarak 01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere kanuni anapara (sermaye) faiz oranını (**% 9**)'a indirmiştir. Halen bu gün itibarıyla Türk Borçlar Kanunu'na tabi adi işlerde uygulanacak kanuni anapara (sermaye) faiz oranı Bakanlar Kurulu kararıyla (**% 9**)'dur⁸⁹.

b. Yabancı Para Borçlarında Kanuni Anapara (Sermaye) Faizi

Türk Borçlar Kanunu'na tabi yabancı para borçlarına ilişkin adi işlerde, faiz ödenmesi gereken hallerde oranı sözleşme ile tespit edilmemişse 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'a 3678 sayılı Kanun'un 30. maddesiyle eklenen **4/a** maddesi uyarınca, yabancı para borcuna, devlet bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı uygulanır⁹⁰.

Yabancı para borçlarına kanuni anapara faizi uygulanabilmesi için borcun aynen (efektif) yabancı para olarak ifası veya ödeme günündeki rayiçten ülke parasıyla ifası arasında fark bulunmadığından⁹¹ her iki halde de yabancı para borçlarına kanuni anapara faizi uygulanabilir. Devlet bankalarının mevduat olarak kabul etmediği yabancı paraların (kanuni anapara) faiz oranlarının tespiti açısından⁹² yapılacak iş, Devlet Bankalarının mevduat olarak kabul edilen yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranlarını isteyerek tespit etmek; bunlar esas alınarak gerektiğinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak ve o yabancı para ile açılmış olsa idi bir yıl vadeli mevduat hesabına ödeyeceği en yüksek faiz oranının tespit edilmesidir. Belirlenecek bu oran esas alınarak sonuca gidilmelidir.

B. TÜRK BORÇLAR KANUNU'NA GÖRE ADİ İŞLERDE TEMERRÜT FAİZİ

Türk Borçlar Kanunu'na göre adi işlerde temerrüt faizini, önce Türk Borçlar Kanunu'na göre adi işlerde akdi temerrüt faizi ve Türk Borçlar Kanunu'na göre adi işlerde kanuni temerrüt faizi olmak üzere ikili ayrıma tabi tutarak, kendi arasında da ülke parası ve yabancı para borçlarında olmak üzere yeniden ikili ayrıma tabi tutarak inceleyelim.

⁸⁹ 19.12.2005 tarih ve 2005/9831 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (RG. T. 30.12.2005, S. 26039); Aydın, s. 225-226; Aydoğdu, s. 92-110; Demir, Ş, s. 219-220; Eren, s. 980- 981; Hatemi/Gökyaayla, s. 220; Kılıçoğlu, s. 615-616; Nomer, (Borçlar Hukuku) s. 217; Oğuzman/Öz, s. 312.

⁹⁰ Aydın, s. 227; Aydoğdu/Ayan, s. 19-21-22; Demir, Ş, s. 225.

⁹¹ Demir, Ş, s. 228; Oğuzman/Öz, s. 498.

⁹² Birsal/Sevi, s. 1058; Demir, Ş, s. 226; Oğuzman/Öz, s. 498-499.

1. Türk Borçlar Kanunu'na Göre Adi İşlerde Akdi Temerrüt Faizi

a. Ülke Parasına Uygulanacak Akdi Temerrüt Faizi

Taraflar sözleşme ile temerrüt faizi ödeneceğini kararlaştırırken ülke parasına uygulanacak akdi temerrüt faizi yıllık oranını serbestçe belirleyebilirler, esas olan bu orandır, kural olarak mevzuat hükümlerine bakılmaz. Ancak Türk Borçlar Kanunu m. 120/2'de getirilen yenilik ile bu serbestinin de somut bir üst sınırı vardır.

Türk Borçlar Kanunu'na göre adi işlerde akdi temerrüt faizi, Türk Borçlar Kanunu m. 120/2'de düzenlenmiştir. Buna göre sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık temerrüt faizi oranı, 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un m. 1'e göre belirlenen yıllık faiz oranının % 100 fazlasını aşamaz⁹³. O halde taraflar Türk Borçlar Kanunu'na tabi adi bir işte sözleşmeyle (**% 9+% 9 = % 18**)'e kadar temerrüt faizi oranı belirlemede serbesttirler. Türk Borçlar Kanunu m. 120/2 hukukumuzda ilk defa adi işlerde akdi temerrüt faizine sınırlama getirmiştir. Getirilen sınırlama emredici nitelikte olduğundan aksi kararlaştırılmaz. Sözleşmede kararlaştırılan akdi temerrüt faiz oranı mevzuatta belirlenen orandan fazla ise, oran en yüksek limitten (**% 9+% 9 = % 18**)'den kararlaştırılmış sayılacaktır.

Türk Borçlar Kanunu m. 120/3 ise sözleşmede akdi anapara faiz oranı kararlaştırılmakla birlikte akdi temerrüt faizi kararlaştırılmadığı durumlarda temerrüt faizinin ne şekilde belirleneceğini düzenlemiştir. Buna göre yıllık akdi anapara faiz oranı 3095 sayılı Kanun'a göre belirlenen yıllık (**% 9**) oranından fazla ise, temerrüt faizi oranı da belirlenen akdi faiz oranıyla aynı olacaktır. Diğer bir ifade ile kararlaştırılan sözleşme akdi anapara faiz oranı aynı zamanda temerrüt faiz oranı olarak kabul edilir.

Eğer taraflar sözleşmede (**% 9+% 4,5= % 13,5**) ile (**% 9+% 9 = % 18**) arasında akdi anapara faiz oranı kararlaştırılmakla birlikte akdi temerrüt faizi kararlaştırmamış iseler, akdi anapara faiz oranı (**% 9+% 4,5= % 13,5**) oranına çekilirken, belirlenen bu oran Türk Borçlar Kanunu'na tabi adi işler bakımından geçerli olan yasal temerrüt faizi olan (**% 9**) oranından daha fazla olduğu için temerrüt faizi oranı da belirlenen akdi anapara faiz oranıyla aynı olacaktır (**% 9+% 4,5= % 13,5**).

Taraflar sözleşmede (**% 9+% 9 = % 18**)'in yukarisında akdi anapara faiz oranı kararlaştırılmakla birlikte akdi temerrüt faizi kararlaştırmamış iseler, akdi anapara faiz oranı (**% 9+% 4,5= % 13,5**) oranına çekilirken, temerrüt faizi oranı da belirlenen akdi anapara faiz oranıyla aynı olacaktır (**% 9+% 4,5= % 13,5**).

---

⁹³ Aydın, s. 227; Aydoğdu, s. 107-108; Demir, Ş, s. 221.

Ancak taraflar sözleşmede yasal temerrüt faizi olan (% 9) oranından daha düşük oranda akdi anapara faiz oranı kararlaştırılmakla birlikte akdi temerrüt faizi kararlaştırmamış iseler, yasal temerrüt faizi oranı temerrüt faizi oranı olarak kabul edilir (% 9)⁹⁴.

b. Yabancı Para Borçlarında Uygulanacak Akdi Temerrüt Faizi

Kural olarak taraflar sözleşme ile yabancı para borçlarında akdi temerrüt faizi ödeneceğini kararlaştırırken yıllık oranı serbestçe belirleyebilirler. Ancak ülke parasına uygulanacak kanuni temerrüt faizi ve akdi temerrüt faizine getirilen sınırlamalar yabancı para borçları açısından da geçerlidir. Temerrüt faizini sınırlayan hükümlerde, asıl borcun Türk Lirası biçiminde kararlaştırılmış olmasına ilişkin hiçbir sınırlandırma ve belirleme yoktur. Kaldı ki, yabancı para borçlularının bu sınırlandırma korumasından hariç bırakılması, hükmün konuluş amacına da aykırı olur⁹⁵.

Türk Borçlar Kanunu'na tabi adi işlerde, yabancı para borçlarına uygulanabilecek akdi temerrüt faizi Türk Borçlar Kanunu m. 120/2 hükmüne göre belirlenir. Buna göre sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık akdi temerrüt faizi oranı, 3095 sayılı Kanun m. 4/a'ya göre **(Devlet Bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı)** esas alınarak belirlenen yıllık faiz oranının %100 fazlasını aşamaz. Getirilen sınırlama emredici nitelikte olduğundan aksi kararlaştırılmaz. Sözleşmede kararlaştırılan akdi temerrüt faiz oranı mevzuatta belirlenen orandan fazla ise, oran en yüksek limitten (Devlet Bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı + %100'ü)'den kararlaştırılmış sayılacaktır.

Türk Borçlar Kanunu m. 120/3 ise sözleşmede akdi anapara faiz oranı kararlaştırılmakla birlikte akdi temerrüt faizi kararlaştırılmadığı durumlarda temerrüt faizinin ne şekilde tespit edeceği düzenlemiştir. Bu hükme göre yıllık akdi anapara faiz oranı 3095 sayılı Kanunun 4/a'ya göre belirlenen yıllık (Devlet Bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı)'ndan fazla ise, temerrüt faizi oranı da belirlenen akdi faiz oranıyla aynı olacaktır. Diğer bir anlatım ile sözleşmede kararlaştırılan akdi faiz oranı aynı zamanda temerrüt faiz oranı olarak kabul edilir.

Eğer taraflar sözleşmede (Devlet Bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı + %50'si)'nden

---

⁹⁴ Aydın, s. 226; Aydoğdu, s. 107-108; Aydoğdu/Ayan, s. 22-25-26; Baygın, s. 127; Demir, M, s. 32; Demir, Ş, s. 221; Eren, s. 982; Kılıçoğlu, s. 620-621; Nomer, (Borçlar Hukuku) s. 251; Oğuzman/Öz, s. 495-497; Öz, (Yeni Borçlar Kanunu) s. 19; Reisoğlu, Sefa, s. 315-318, 373-374.

⁹⁵ Ayan, s. 779-780; Aydın, s. 229; Aydoğdu, s. 98.

fazla akdi anapara faiz oranı kararlaştırılmakla birlikte akdi temerrüt faizi kararlaştırmamış iseler, akdi anapara faiz oranı (Devlet Bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı + % 50'si)' oranına çekilirken, belirlenen bu oran adi işler bakımından geçerli olan yasal temerrüt faizi olan (Devlet Bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı) oranından daha fazla olduğu için temerrüt faizi oranı da belirlenen akdi anapara faiz oranıyla aynı olacaktır (Devlet Bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı + % 50'si).

Ancak taraflar sözleşmede yasal temerrüt faizi olan (Devlet Bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı) oranından daha düşük oranda akdi anapara faiz oranı kararlaştırılmakla birlikte akdi temerrüt faizi kararlaştırmamış iseler, yasal temerrüt faizi oranı olan (Devlet Bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı) temerrüt faizi oranı olarak kabul edilir⁹⁶.

Az önce yabancı para borçlarında akdi ve kanuni anapara faizi bölümlerinde açıklandığı gibi, yabancı para borçlarına akdi temerrüt faizi uygulanabilmesi için borcun aynen (efektif) yabancı para olarak ifası veya ödeme günündeki rayiçten ülke parasıyla ifası arasında fark yoktur⁹⁷. Bu iki halde de yabancı para borçlarına akdi temerrüt faizi uygulanabilir. Devlet bankalarının mevduat olarak kabul etmediği yabancı paralar için faiz oranlarının (kanuni anapara) ne şekilde tespit edileceği belirsizdir⁹⁸. Bu konuda yapılacak iş, Devlet Bankalarının mevduat olarak kabul edilen yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranlarını isteyerek tespit etmek; bunlar esas alınarak gerektiğinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak ve o yabancı para ile açılmış olsa idi bir yıl vadeli mevduat hesabına ödeyeceği en yüksek faiz oranını belirlenmesi ile belirlenen bu oran esas alınarak bu oranın % 100'ünü aşmayacak şekilde üst sınır getirmektir.

2. Türk Borçlar Kanunu'na Göre Adi İşlerde Kanuni Temerrüt Faizi

a. Ülke Parasına Uygulanacak Kanuni Temerrüt Faizi

Temerrüt faizinin talep edilebilmesi, sözleşme ile kararlaştırılmış olmasına bağlı değildir. Diğer bir anlatımla anapara faizinden farklı olarak, temerrüt faizi kanun gereği kendiliğinden doğan bir yan borç olduğundan (TBK m. 120), taraflar sözleşme ile temerrüt faizinin ödeneceğini açıkça kararlaştırmamış olsalar bile temerrüt faizinin istenmesi mümkündür⁹⁹. Para borçlarında borçlu temerrütüne bağlanan sonuçlardan birisi, temerrüt faizi ödeme

---

⁹⁶ Aydın, s. 229; Aydoğdu/Ayan, s. 22-25-26; Demir, Ş, s. 226.

⁹⁷ Demir, Ş, s. 228; Oğuzman/Öz, s. 498.

⁹⁸ Birsnel/Sevi, s. 1058; Demir, Ş, s. 226; Oğuzman/Öz, s. 498-499.

⁹⁹ Aydın, s. 228; Aydoğdu, s. 107; Aydoğdu/Ayan, s. 25.

yükümlülüğüdür.

Türk Borçlar Kanunu m. 120/1, kanuni temerrüt faizini düzenlemektedir. Bu düzenlemeye göre *“Uygulanacak yıllık temerrüt faizi oranı, sözleşmede kararlaştırılmamışsa, faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre belirlenir.”* Yürürlükte olan mevzuat, 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'dur. 3095 sayılı Kanun m. 2/1 gereğince, *“Bir miktar paranın ödenmesinde düşen borçlu, sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıkça, geçmiş günler için 1. maddede belirlenen orana göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur.”* 3095 sayılı Kanun' un 1/1. maddesi *“Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'na göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse faiz oranının yıllık % 12 oranı üzerinden yapılır.”* şeklindeki düzenleme ile kanuni faiz oranını % 12 olarak belirlemiştir. Bakanlar Kurulu, 3095 sayılı Kanun m. 1/2'den aldığı yetkiye dayanarak 19.12.2005 tarih ve 2005/9831 sayılı Kararı ile 01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere kanuni faiz oranını (% 9)'a indirmiştir. Halen Türk Borçlar Kanunu'na tabi adi işlerde kanuni temerrüt faiz oranı (% 9)'dur¹⁰⁰.

b. Yabancı Para Borçlarında Kanuni Temerrüt Faizi

Taraflar sözleşme ile temerrüt faizinin ödeneceğini kararlaştırmamış olsalar bile yabancı para borçlarında da temerrüt faizinin istenmesi mümkündür.

Türk Borçlar Kanunu m. 120/1, kanuni temerrüt faizini düzenlemektedir. Türk Borçlar Kanunu m. 120/1, faiz borcunda ülke parası ve yabancı para ayrımı yapmadığından, anılan yasa hükmü yabancı para borçlarında kanuni temerrüt faizi için de geçerlidir. Çıkarılan bu sonuca göre uygulanacak yıllık temerrüt faizi oranı, sözleşmede kararlaştırılmamışsa, faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan, mevzuat hükümlerine göre belirlenir. Yürürlükte olan mevzuat, 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'dur. Uygulanacak kanuni temerrüt faiz oranı 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un 4/a maddesine göre belirlenmelidir.

Yabancı para borçlarında, temerrüt faizi ödenmesi gereken hallerde oranı sözleşme ile tespit edilmemişse 3095 sayılı Kanun'a 3678 sayılı Kanun'un 30. maddesiyle eklenen **4/a** maddesi uyarınca, yabancı para borcuna, **(Devlet bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı)** uygulanır¹⁰¹.

---

¹⁰⁰ Aydın, s. 227-228; Aydoğdu, s. 107; Demir, M, s. 32; Demir, Ş, s. 220-221; Eren, s. 982; Kılıçoğlu, s. 620-621; Oğuzman/Öz, s. 495-497; Öz, (Yeni Borçlar Kanunu) s. 19; Reisoğlu, Sefa, s. 315-318, 373-374.

¹⁰¹ Aydın, s. 227-229; Aydoğdu, s. 98; Aydoğdu/Ayan, s. 22-25-26; Demir, Ş, s. 226.

Yabancı para borçlarına kanuni temerrüt faizi uygulanabilmesi için borcun aynen (efektif) yabancı para olarak ifası veya ödeme günündeki rayiçten ülke parasıyla ifası arasında fark yoktur¹⁰². Her iki halde de yabancı para borçlarına kanuni temerrüt faizi uygulanabilir. Devlet bankalarının mevduat açmadığı yabancı paralar için faiz oranlarının (kanuni anapara) ne şekilde tespit edileceği belirsizdir¹⁰³. Bu konuda yapılacak iş, Devlet Bankalarının mevduat olarak kabul edilen yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranlarını isteyerek bulmak ve bunlardan hareketle gerektiğinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak ve o yabancı para ile açılmış olsa idi bir yıl vadeli mevduat hesabına ödeyeceği en yüksek faiz oranını belirlenmesi ile belirlenen bu oranın esas alınmasıdır.

C. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİ (TBK m. 253/3-10 ve 260/2)

Türk Borçlar Kanunu m. 253/1’de yer alan tanım uyarınca, taksitle satış, satıcının, satılan taşınırı alıcıya satış bedelinin ödenmesinden önce teslim etmeyi, alıcının da satış bedelini kısım kısım ödemeyi üstlendikleri satıştır¹⁰⁴. Satımın özel bir türü olan taksitle satış sözleşmesi aynı zamanda kredili satımın da bir çeşidi olarak kabul edilmektedir¹⁰⁵.

Türk Borçlar Kanunu m. 259’da alıcının peşinatı ve taksitleri ödemede temerrüde düşmesini ayrı ayrı hükümlerle düzenlemiştir. Türk Borçlar Kanunu m. 259/1 uyarınca; alıcı peşinatı ödemede temerrüde düşerse satıcı, sadece peşinatı isteyebilir veya sözleşmeden dönebilir. Türk Borçlar Kanunu m. 259/2 uyarınca; alıcı taksitleri ödemede temerrüde düşerse satıcı, muaccel olmuş taksitleri veya geri kalan satış bedelinin tamamının bir defada ödenmesini isteyebilir ya da sözleşmeden dönebilir¹⁰⁶.

1. Alıcının Peşinatı Ödemede Temerrüde Düşmesi

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nda alıcının peşinat ödeme yükümü ve buna ilişkin temerrüdün sonuçları, taksit ödemede temerrütten ayrı

---

¹⁰² Demir, Ş, s. 228; Oğuzman/Öz, s. 498.

¹⁰³ Birsnel/Sevi, s. 1058; Demir, Ş, s. 226; Oğuzman/Öz, s. 498-499.

¹⁰⁴ Aslanova, Kemale: “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun Taksitle Satım Sözleşmelerine İlişkin Getirdiği Değişiklik Ve Yenilikleri”, *Beykent Üniversitesi/ Beykent University Sosyal Bilimler Dergisi / Journal of Social Sciences* (5), 2, 2012, s. 91; Kara, İlhan: Tüketici Hukuku, Engin Yayınevi, Ankara, 2015, s. 842; Ünlütepe, Mustafa: “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’a Göre Taksitle Satış Sözleşmesi”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/ 2, s. 298; Yılmaz, Canan: “6098 Sayılı TBK Çerçevesinde Taksitle Satış Sözleşmesi (TBK M. 253-262)” *Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3-4 Haziran 2011) 2012/10, 2. Baskı, s. 450.

¹⁰⁵ Yılmaz, s. 450.

¹⁰⁶ Ünlütepe, s. 341-342; Yılmaz, s. 466-467.

olarak düzenlenmiştir. Türk Borçlar Kanunu m. 256 peşinat ödenmesine ve m. 259/1, m. 260/2 peşinat ödemesinde temerrüde ilişkin hükümleri düzenlemektedirler¹⁰⁷. Alıcının peşinatı ödemede temerrüde düşmesi halinde Türk Borçlar Kanunu m. 259/1 uyarınca satıcının elinde sadece iki seçimlik hak vardır: satıcı ya peşinatı isteyebilir veya sözleşmeden dönebilir.

a. Alıcı Sadece Peşinatı İstiyorsa yani Aynen İfayı Seçmişse

Alıcının peşinat ödemesinde temerrüde düşmesi halinde, satıcı Türk Borçlar Kanunu m. 259/1'e göre sadece peşinatı istiyorsa, yani aynen ifayı seçmişse, ki bu seçenekte sözleşme ayakta, borçlu temerrüdüne ilişkin genel hükümler doğrultusunda, Türk Borçlar Kanunu 253/3. maddesinin 10. bendi de gözetilerek ayrıca temerrüt faizi talep edebilir¹⁰⁸.

Bu noktada öncelikle “**ayrıştırma**” işlemi üzerinde durmamız gerekmektedir. Taksitli satışlarda bedel/semen genellikle peşin satıştan daha yüksek tutulur¹⁰⁹. Taksitli satışta satış bedelinin yüksek belirlenmesi nedeni peşin fiyata ödeme süresi göz önüne alınarak peşin bedele işleyecek faiz miktarı ilave edilerek belirlenmesi yatmaktadır. Diğer bir anlatım ile satıcı taksitli satış nedeniyle peşin mal bedelinin işleyecek faizini satış fiyatına dahil etmektedir. Bu nedenlerle “ayrıştırma” yapılması gerekmektedir. “Ayrıştırma” malın peşin fiyatı ile vadeli yani taksitli satış arasındaki farktır. Yani öngörülen, işleyecek faizdir; diğer bir deyim ile vade farkıdır.

O halde peşinatın hesaplanmasında yapılacak iş; 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 253/3. maddenin 3 ve 4 bentleri uyarınca yukarıdaki ilkeler çerçevesinde, “ayrıştırma” neticesinde peşin satış bedeline göre peşinat bedelinin belirlemek ve faiz ilavesi dışındaki asıl peşinata temerrüt faizi yürütmek olmalıdır. Aksinin düşünülmesi yani sözleşmede belirtilen peşinatın tamamına temerrüt faizi yürütülmesi halinde faize faiz yürütülmüş olacaktır. Bileşik faiz ise yasaktır. Burada temerrüt faiz oranı Türk Borçlar Kanunu 253/3. maddesinin 10. bendi uyarınca yıllık faiz (**yasal faiz = % 9 oranının %30 fazlası olan yıllık = %11,70**) şeklinde bulunmaktadır. Yabancı para borçlarında yıllık faiz oranı (4/a + %30'unu)' u aşmamalıdır.

b. Alıcı Sözleşmeden Dönme Hakkını Seçmişse

Türk Borçlar Kanunu m. 260/2 satıcının sözleşmeden dönmesinin sonuçlarını genel hükümlerden ayrılarak özel olarak düzenlemektedir. Genel hükümlere göre farklı düzenlemeler öngörülmesinin nedeni, bu yasal düzenleme ile satıcının taleplerini belirleyerek kesinleştirmek böylece sözleşmenin zayıf tarafı olan alıcıyı satıcının aşırı istemlerine karşı korumaktır¹¹⁰. Satıcı, satılanın

¹⁰⁷ Aslanova, s. 94; Ünlütepe, s. 341-342; Yılmaz, s. 466-467.

¹⁰⁸ Ünlütepe, s. 342; Yılmaz, s. 468.

¹⁰⁹ Ünlütepe, s. 342; Yılmaz, s. 469.

¹¹⁰ Yılmaz, s. 471.

alıcıya devrinden önce alıcının peşinatı ödemede temerrüde düşmesi nedeniyle sözleşmeden dönmüşse; alıcı satılanı hiç kullanmamış olduğu için satıcı sadece ödenmeyen peşinat üzerinden, (“ayrıştırma” neticesinde peşin satış bedeline göre faiz ilavesi dışındaki belirlenen asıl peşinata) sözleşmeden döndüğü tarihe kadar işleyecek **yasal faizi (% 9)** talep edebilecektir¹¹¹. Bu bir nevi kanuni ceza koşuludur.

Satıcı, bu yasal faiz ile ayrıca sözleşmenin kurulmasından sonra, fiyat dalgalanmaları veya model değişikliği gibi satılanın uğramış olduğu değer kaybı nedeniyle tazminat talep edebilecektir. Ancak satıcı dönme yüzünden uğradığı kazanç kaybını isteyemeyecektir. Sözleşmede alıcının peşinatı ödemede temerrüde düşmesi durumunda ayrıca ceza koşulu kararlaştırılmışsa, bu ceza koşulu peşin satış bedelinin yüzde onunu aşamaz. Şüphesiz alıcının ödemiş olduğu kısmi peşinat varsa satıcı, ödenmiş olan kısmi peşinatı alıcıya iade etmekle yükümlüdür¹¹².

Türk Borçlar Kanunu m. 259/1 ve 260/2'ye göre satıcı alıcının peşinatı ödemede temerrüde düşmesi yüzünden, satılanın devrinden önce sözleşmeden dönmesi halinde, alıcıdan sadece ödenmeyen peşinat üzerinden, sözleşmeden döndüğü tarihe kadar işleyecek **yasal faiz (%9)** isteyebilir.

2. Alıcının Taksitleri Ödemede Temerrüde Düşmesi

Türk Borçlar Kanunu m. 259/2 uyarınca, alıcının taksitleri ödemede temerrüde düşmesi halinde satıcının üç seçimlik hakkı vardır; muaccel olmuş taksitleri talep edebilir veya geri kalan satış bedelinin tamamının bir defada ödenmesini isteyebilir veya sözleşmeden dönebilir¹¹³.

a. Satıcı Muaccel Olmuş Taksitleri Talep Ederse

Alıcının taksit ödemede temerrüde düşmesi halinde, satıcı Türk Borçlar Kanunu m. 259/2'ye göre sadece muaccel olmuş taksitleri istiyorsa, yani aynen ifayı seçmişse ki bu seçenekte sözleşme ayaktadır, borçlu temerrüdüne ilişkin genel hükümler doğrultusunda, Türk Borçlar Kanunu 253/3. maddesinin 10. bendi gözetilerek temerrüt faizi ile ayrıca aşkın zarar da talep edebilir¹¹⁴.

Satıcı taksitli satış nedeniyle genellikle peşin mal bedelinin işleyecek faizini satış fiyatına dahil etmektedir¹¹⁵. Bu nedenlerle taksit bedellerinde “ayrıştırma” yapılması gerekmektedir. “Ayrıştırma” malın peşin fiyatı ile vadeli yani taksitli satış arasındaki farktır. Yani öngörülen, işleyecek faizdir; diğer bir deyim ile de vade farkıdır.

---

¹¹¹ Aslanova, s. 95; Yılmaz, s. 471-474.

¹¹² Yılmaz, s. 474.

¹¹³ Ünlütepe, s. 342; Yılmaz, s. 469.

¹¹⁴ Yılmaz, s. 469.

¹¹⁵ Ünlütepe, s. 342; Yılmaz, s. 469.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 253/3. maddesinin 3. ve 4. bentleri ve Taksitli Satışlar Hakkında Yönetmeliği m. 6/1 hükümlerinden de bu sonuca yani ayırıştırma işlemine ulaşmaktayız. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 253/3. maddesinin 3. ve 4. bentlerine göre malın satıcının ticari faaliyeti kapsamında satılması halinde sözleşmede; satılanın peşin satış bedeli, taksitle ödeme sebebiyle belirtilecek ilave bedel hususları gösterilir. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 21 hükmüne göre çıkarılan Taksitli Satışlar Hakkında Yönetmeliğinin sözleşmenin zorunlu içeriği başlıklı 6/1 maddesinin (e) ve (f) bentlerine göre, taksitle satış sözleşmeleri; malın veya hizmetin tüm vergiler dahil Türk Lirası olarak peşin fiyatı, malın veya hizmetin tüm vergiler dahil Türk Lirası olarak taksitle satış fiyatı bilgilerini içermesi zorunludur. Anılan bu düzenlemeler ayırıştırma yapılması gerekliliğine işaret etmektedir.

O halde muaccel taksitlerin hesaplanmasında yapılacak iş; 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 253/3. maddenin 3. ve 4. bentleri uyarınca yukarıdaki ilkeler çerçevesinde, “ayırıştırma” neticesinde peşin satış bedeline göre taksit bedelini belirlemek ve faiz ilavesi dışındaki asıl taksit miktarına temerrüt faizi yürütmek olmalıdır. Aksinin düşünülmesi yani sözleşmede belirtilen taksit bedelinin tamamına temerrüt faizi yürütülmesi halinde faize faiz yürütülmüş olacaktır. Bileşik faiz ise yasaktır. Burada temerrüt faiz oranı Türk Borçlar Kanunu 253/3. maddesinin 10. bendi uyarınca yıllık faiz (**yasal faiz = % 9 oranının %30 fazlası olan yıllık = %11,70**) şeklinde bulunmaktadır. Yabancı para alacaklarında yıllık faiz oranı (4/a + %30'unu), aşmamalıdır.

b. Satıcı Geri Kalan Satış Bedelinin Tamamının Bir Defada Ödenmesini - (Bütün Taksitleri) - Talep Ederse (Muacceliyet-Muaccel Kılınma)

Satıcı muacceliyet şartı ile koşulları oluştuğunda ödenmeyen bütün taksitleri muaccel kılırsa, hakkı olmaksızın fazla menfaat sağlamaması ve alıcının aşırı yüksek faizlere karşı sömürülmesini önlemek amacıyla, Türk Borçlar Kanunu m. 253/3, 259/1 ile alıcıyı korumaya yönelik olarak temerrüt faizine sınırlamalar getiren özel hükümler getirmiştir¹¹⁶.

Sözleşme konusu taşınır ise, Türk Borçlar Kanunu m. 253/3'e göre, malın satıcının ticari faaliyeti kapsamında satılması hâlinde, sözleşmede “*Temerrüt veya vadenin ertelenmesi durumunda, yasal faiz oranının yüzde otuz fazlasını geçmemek üzere ödenecek faiz.*” sözleşmede belirtilecek hususlardan biridir¹¹⁷. Buna göre Türk Borçlar Kanunu kapsamında kalan taksitle satış sözleşmelerinde malın satıcının ticari faaliyeti kapsamında satılması nedeniyle Türk Borçlar Kanunu m. 253/3'e göre temerrüt faizi yasal faiz oranının yüzde otuz fazlasını geçemeyeceğinden, akdi temerrüt faiz oranı yıllık (**yasal faiz= % 9 oranının**

¹¹⁶ Ünlütepe, s. 342; Yılmaz, s. 469.

¹¹⁷ Kara, s. 843; Yılmaz, s. 455-456.

%30 fazlası olan yıllık = %11,70'i geçemeyecektir. Yabancı para alacaklarında ise yıllık faiz oranı $(4/a + \%30'$ unu) şeklinde olmaktadır.

Diğer taraftan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 253/3. maddesinin 3. ve 4. bentleri ve Taksitli Satışlar Hakkında Yönetmeliği m. 6/1 hükümlerinden de bu sonuca ulaşmaktayız. 6098 sayılı TBK 253/3. maddesinin 3. ve 4. bentlerine göre malın satıcının ticari faaliyeti kapsamında satılması halinde, sözleşmede; satılanın peşin satış bedeli, taksitle ödeme sebebiyle belirtilecek ilave bedel hususları belirtilir. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 21 hükmüne göre çıkarılan Taksitli Satışlar Hakkında Yönetmeliğinin sözleşmenin zorunlu içeriği başlıklı 6/1. maddesinin e ve f bentlerine göre, taksitle satış sözleşmeleri; malın veya hizmetin tüm vergiler dahil Türk Lirası olarak peşin fiyatı, malın veya hizmetin tüm vergiler dahil Türk Lirası olarak taksitle satış fiyatı bilgilerini içermesi zorunludur. Anılan düzenlemeler ayırıştırma yapılması gerektiğine işaret etmektedir.

Bu noktada öncelikle yukarıda ifade edilen “ayırıştırma” işlemi yapılmalıdır.

O halde muaccel kılınan taksitlerin hesaplanmasında yapılacak iş; yukarıdaki ilkeler çerçevesinde muacceliyet tarihindeki asıl alacağı yani peşin satış bedeline göre muaccel kılınan çıplak taksitler bedelini bulmak ve muacceliyet tarihinden sonrası için bileşik faize meydan vermeyecek şekilde asıl alacak üzerinden temerrüt faizi (**yasal faiz % 9 oranının %30 fazlası olan: yıllık = %11,70**) yürütmekten ibaret olmalıdır. Yabancı para alacaklarında asıl alacak üzerinden temerrüt faizi yıllık $(4/a + \%30'$ unu) aşmayacak şekilde yürütülmelidir.

c. Satıcı Sözleşmeden Dönerse

Türk Borçlar Kanunu m. 259/2 uyarınca, alıcının taksitleri ödemede temerrüde düşmesi halinde satıcı, Türk Borçlar Kanunu m. 260/1 uyarınca diğer bir seçimlik hakkını kullanarak satılanın alıcıya devrinden sonra sözleşmeden dönebilir¹¹⁸.

Sözleşmeden dönme halinde, satıcı ödenmiş taksitleri alıcıya iade etmelidir. Alıcının ödediği taksit bedellerinin satıcıda kalacağına ilişkin sözleşme hükümleri geçerli değildir. Alıcının uygun bir kullanım bedeli ödediği gözönünde tutulursa ödemiş olduğu taksitler için de faiz isteyebileceği akla gelebilir ise de¹¹⁹; Türk Borçlar Kanunu m. 260/1'in açık hükmü uyarınca, her iki taraf aldığı geri vermekle yükümlü olduğundan “birlikte ifa” kuralı gereğince bu mümkün değildir, yani (**faiz istenemez**). Böylece alıcının talep

---

¹¹⁸ Aslanova, s. 95; Ünlütepe, s. 342; Yılmaz, s. 473.

¹¹⁹ Akçaal, Mehmet: “Borçlar Kanuna Göre Ön Ödemeli Taksitle Satış Sözleşmesi”, *TBB Dergisi*, 2014 (110), s. 93-94; Yılmaz, s. 473-474.

edebileceği hakların söz konusu hükümde sayılanlar ile sınırlı olduğu açıkça ifade edilmektedir. Yasa koyucu açıkça temerrüde düşen alıcıyı uygun bir kullanım bedeli ödemesi yoluyla cezalandırmaktadır. Bu bir nevi kanuni ceza koşuludur.

D. ÖN ÖDEMELİ TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMELERİNDE ALICININ TEMERRÜDÜNDE FAİZ ve ORTALAMA BANKA MEVDUAT FAİZİ (TBK m. 271)

Türk Borçlar Kanunu m. 271'de ön ödemeli taksitle satışta alıcının temerrüdünün sonuçları bakımından özel bir düzenleme öngörülmüştür.

1. Satıcının Vadesi Gelmiş Ödemeleri Talep Hakkı ve Satıcı Geri Kalan Satış Bedelinin Tamamının Bir Defada Ödenmesini - (Bütün Taksitleri) - Talep Hakkı (Muacceliyet - Muaccel Kılınma)

Ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinde alıcının bir veya daha çok ön ödemede temerrüde düşmesi durumunda satıcı ancak vadesi gelmiş taksitlerle birlikte temerrüt faizini (Türk Borçlar Kanunu m. 120) çerçevesinde isteyebilir¹²⁰. Satıcı, muacceliyet şartı ile koşulları oluştuğunda satış bedelinin tamamını muaccel kılabilir. Satış bedelinin tamamı için genel hükümler uygulanacağından satıcı, aynı şekilde Türk Borçlar Kanunu m. 120 gereğince **temerrüt faizi** isteyebilir¹²¹. Dolayısıyla yukarıda anlatılan Türk Borçlar Kanunu m. 120 ile getirilen sınırlandırmalar bu bölümde de geçerlidir.

2. Satıcının Sözleşmeden Dönme Hakkı

Ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinde alıcının temerrüdü hâlinde satıcıya tanınan diğer hak, sözleşmeden dönmedir. Alıcının temerrüdü hâlinde satıcının sözleşmeden dönme hakkını kullanması, sözleşmeyi geçmişe etkili olarak sonlandırır. Dönme hakkının kullanılmasının sonuçları, Türk Borçlar Kanunu'nun 271' inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında düzenlenmiştir¹²².

a. Ödeme Süresi Bir Yıl veya Daha Az Olan Sözleşmelerde Satıcı, Alıcının Vadesi Gelmiş Ödemelerde Temerrüde Düşmesi Yüzünden Satılanın Devrinden Önce Sözleşmeden Dönerse

Türk Borçlar Kanunu m. 271/2 hükmünde aynen "*Satıcı, ödeme süresi bir yıl veya daha az olan sözleşmeden dönerse, 260 inci maddenin ikinci fıkrası kıyas yoluyla uygulanır. Süresi bir yılı aşan sözleşmelerde satıcı, ancak 269 inci maddenin ikinci fıkrasında ön görülen cayma parasını ve alıcıya ödemesi gereken ortalama banka mevduat faizini aşan zararların giderilmesini*

---

¹²⁰ Akçaal, s. 89.

¹²¹ Akçaal, s. 91.

¹²² Akçaal, s. 92.

isteyebilir.” denmektedir.

Türk Borçlar Kanunu 271/2 fıkrasının ilk cümlesi gereğince satıcı, ödeme süresi bir yıl veya daha az olan sözleşmeden dönerse, Türk Borçlar Kanunu 260 ıncı maddenin ikinci fıkrası kıyas yoluyla uygulanır. Bu hüküm uyarınca, satıcı, alıcının vadesi gelmiş ödemelerde temerrüde düşmesi yüzünden satılanın devrinden önce sözleşmeden dönerse, alıcıdan sadece ifa edilmeyen ödemeler üzerinden, sözleşmeden döndüğü tarihe kadar işleyecek **yasal faizi (%9)** talep edebilir¹²³. Yasal faiz; Türk Borçlar Kanunu m. 88/1 delaletiyle 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunu'nun 1/1 maddesi uyarınca halen **(%9)**'dur. Dolayısıyla tavan sınırlamanın uygulaması söz konusu değildir

b. Ödeme Süresi Bir Yıldan Uzun veya Belirsiz Olan Sözleşmelerde Satıcı, Ancak Kanunun 269 Uncu Maddesinin İkinci Fıkrasında Öngörülen Cayma Parasını ve Alıcıya Ödenmesi Gereken Ortalama Banka Mevduat Faizini Aşan Zararlarının Karşılanmasını İsteyebilir

Türk Borçlar Kanunu 271/2 fıkrasının ikinci cümlesi gereğince; ödeme süresi bir yıldan uzun veya belirsiz olan ön ödemeli taksitle satış sözleşmelerinde alıcının temerrüdünde satıcı sözleşmeden dönerse ancak kanunun 269' uncu maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen cayma parasını ve alıcıya ödenmesi gereken ortalama banka mevduat faizini aşan zararlarının karşılanmasını isteyebilir. Buna göre mahkemece kamu-özel tüm bankaların verdiği mevduat faiz oranları istenerek, bunların aritmetik ortalaması alınacaktır¹²⁴. Türk Borçlar Kanunu m. 88/2 ve 120/2 ile getirilen sınırlamaların bu bölümde söz edilen ön ödemeli taksitle satış sözleşmelerinde uygulanması söz konusu olamaz.

Türk Borçlar Kanunu m. 265 gereğince ödeme süresi bir yıldan daha uzun veya belirsiz olan sözleşmelerde alıcı, ödemeleri sözleşmede belirtilen bir bankada kendi adına açılacak gelir getiren bir tasarruf ya da yatırım hesabına yatırmakla yükümlü tutulmuştur. Banka her iki tarafın çıkarlarını gözetmek zorunda olduğu gibi açılan hesaptan her iki tarafın rızasıyla ödeme yapılabilecektir. Ödemeye ilişkin bu rıza önceden verilemez. Ödeme süresi bir yıldan daha uzun veya belirsiz olan sözleşmelerde eğer alıcı satılan malın devrine kadar TBK m. 269 uyarınca sözleşmeden cayarsa, satıcı bu hesap üzerindeki tüm haklarını kaybetmiş olacaktır (m. 265)¹²⁵.

---

¹²³ Akçaal, s. 93.

¹²⁴ Akçaal, s. 93; Aslanova, s. 99; Aydoğdu, s. 120.

¹²⁵ Aslanova, s. 97.

c. Ödeme Süresi Bir Yıldan Daha Uzun Süreli Sözleşmelerde Temerrüde Düşmüş Olan Alıcının Malın Devrini İstemesi Halinde

Türk Borçlar Kanunu m. 271/3 ile “Bir yıldan daha uzun süreli sözleşmelerde temerrüde düşmüş olan alıcının malın devrini istemesi halinde satıcı, yasal ana para faizi ile birlikte devir isteminden sonra malın değerinde oluşacak eksilmelerin giderilmesini isteyebilir.” hükmünde belirtilen yasal ana para faizi; Türk Borçlar Kanunu m. 88/1 delaletiyle 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunu'nun 1/1 maddesi uyarınca halen (**%9**)' dur. Dolayısıyla üst sınırlamanın uygulaması söz konusu değildir¹²⁶.

d. Satılanın Devredilmiş Olduğu Hâllerde, Dönme

Türk Borçlar Kanunu 271/4 ile “Satılanın devredilmiş olduğu hallerde, dönme konusunda 260' ıncı maddenin birinci fıkrası hükmü uygulanır.” düzenlemesi gereğince sözleşmenin süresi bakımından herhangi bir farklılık gözetilmeksizin satılanın devredilmiş olduğu hâllerde, dönme konusunda Kanunun 260' ıncı maddesinin ilk fıkrasının uygulanacağı hükme bağlanmaktadır. Buna göre satıcının, alıcının taksitleri ödemede temerrüde düşmesi sebebiyle satılanın alıcıya devrinden sonra sözleşmeden dönmesi hâlinde taraflar aldıklarını iade ile yükümlüdür¹²⁷. Yukarıda açıklandığı gibi sözleşmeden dönme halinde satıcı ödenmiş taksitleri alıcıya iade etmelidir. Alıcının ödediği taksit bedellerinin satıcıda kalacağına ilişkin sözleşme hükümleri geçerli değildir. Alıcının uygun bir kullanım bedeli ödediği gözönünde tutulursa ödenmiş olduğu taksitler için de faiz isteyebileceği akla gelebilir¹²⁸. Ancak Türk Borçlar Kanunu m. 260/1'in açık hükmü uyarınca, her iki taraf aldığı geri vermekle yükümlü olduğundan “birlikte ifa” kuralı gereğince bu mümkün değildir, yani (**faiz istenemez**). Böylece alıcının talep edebileceği hakların söz konusu hükümde sayılanlar ile sınırlı olduğu açıkça ifade edilmektedir. Yasa koyucu açıkça temerrüde düşen alıcıyı uygun bir kullanım bedeli ödemesi yoluyla cezalandırmaktadır. Bu bir nevi kanuni ceza koşuludur.

E. GEÇİCİ ÖDEMELERDE FAİZ (TBK m. 76)

Uygulamadaki mağduriyetleri ve haksızlıkları ortadan kaldıracak, aslında davalının da yararına olan, davalının davayı uzatmasının engelleyebilecek sosyal hukuk devletinin de gerekliliği olarak 818 sayılı Borçlar Kanunu ve Mehaz İBK bulunmayan bu düzenleme ile; koşulların varlığı halinde hakim, istem üzerine davalının, zarar görene geçici ödeme yapmasına karar verebilir¹²⁹.

---

¹²⁶ Akçaal, s. 93; Aydoğdu, s. 119.

¹²⁷ Akçaal, s. 93-94; Aslanova, s. 99.

¹²⁸ Akçaal, s. 93-94; Yılmaz, s. 473-474.

¹²⁹ Aydoğdu, s.114.

Geçici ödemeler, davacı lehine hükmedilen tazminat miktarını aştığında ya da dava tümden reddediliğinde; davacı yanca alınan geçici ödemeler sebepsiz zenginleşme oluşturacağından iade edilmesi gerekir¹³⁰. Hakim bu durumda davacının aldığı geçici ödemeleri ödemelerin fiilen yapıldığı tarihten işleyecek **yasal faizi (yasal temerrüt faizi)** ile birlikte geri vermesine karar verir¹³¹.

Fazla ödeme söz konusu olduğunda her ne kadar, hakim kararıyla geçici ödemeler yapılmış ise de davacı iyi niyetli kabul edilemez¹³². O halde davacının haksız fiile yönelik tazminat davasında talep ettiği temerrüt faizinin niteliğine göre sebepsiz zenginleşmeye konu olan fazla alacak içinde aynı yönde -talep gibi- temerrüt faizine hükmedilmelidir¹³³. Bu yorum tarzı lafzi ve amaca göre yorum kurallarına, hak ve adalet kaidelerine uygun adil bir çözümdür.

Türk Borçlar Kanunu 88. ve 120. madde hükümleri gözetildiğinde; adi işlerde yasal temerrüt faizi (**%9**), ticari işlerde yasal temerrüt faizi (**%9-veya-avans faiz oranı**), yabancı para alacaklarında (**Devlet Bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı**) tüketici işlemlerinde (**%9**) oranı uygulanmalıdır¹³⁴.

F. TÜRK BORÇLAR KANUNU'NA GÖRE ADİ İŞLERDE BİLEŞİK FAİZ

Türk Borçlar Kanunu'na göre adi işlerde faizin anaparaya eklenmesi suretiyle bulunan tutara yeniden faiz yürütülmesi şeklinde işletilen bileşik faiz yasaklanmıştır.

3095 sayılı Kanun'un Mürekkep faiz başlıklı m. 3/1'de "*Kanuni faiz ve temerrüt faizi hesaplanırken mürekkep (bileşik) faiz yürütülemez*" ifadesi ile bileşik faiz yasağına "*kanuni faiz ve temerrüt faizini*" aldığı açıkça vurgulanmıştır.

Türk Borçlar Kanunu m. 121/3'te "*temerrüt faizine*" ayrıca temerrüt faizi yürütülemeyeceğini düzenlemiştir. Bu yasa hükmü ile "*temerrüt faizinin*" bileşik faiz yasağına alındığı görülmektedir. Diğer taraftan 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu m. 26/2 ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 4/7 ile de açık bir şekilde bileşik faiz yasaklanmıştır.

3095 sayılı Kanun'un m. 3/1 ve Türk Borçlar Kanunu m. 121/3'ten hareketle bileşik faiz yasağının sadece "*kanuni faiz*" ve "*temerrüt faizini*" kapsadığı, ana para/sermaye faizini kapsamadığı söylenerek vade gününe kadar işleyen ana para faizinin borcu muaccel olduğu tarihten itibaren ana paraya ilave edilerek "*asıl alacak*" adı ile anılarak ve temerrüt faizinin asıl alacak üzerinden

---

¹³⁰ Aydoğdu, s. 115.

¹³¹ Aydoğdu, s. 114-115.

¹³² Aydoğdu, s.116.

¹³³ Aydoğdu, s. 116.

¹³⁴ Aydoğdu, s. 116.

hesaplanacağı doktrinde Mustafa ÇEKER tarafından savunulmakta ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 10/04/1996 gün ve 19-56 Esas 248 Karar sayılı ilamı¹³⁵ ile "kredi kartı sözleşmesinde asgari ödenmesi gereken tutarın üzerindeki kısma uygulanması gereken faizin %7,77 olduğu belirtilmiştir. Bu hükümde yer alan faiz akdi faiz niteliğindedir, o nedenle de borçluya ihtarname keşide edilerek temerrüde düşürülmesi dolayısıyla ana paraya ilave edilerek temerrüt faizi yürütülmesinde yasaya aykırı bir yön bulunmamaktadır. Zira BK'nın 104/son ve 3095 sayılı yasanın 3.maddesinde sadece geçmiş günler faizinin temerrüt faizinin tediyesinde temerrüt sebebiyle faiz yürütülemeyeceği öngörülmüştür." denilerek anılan uygulamanın da bu görüşü doğruladığı görülmektedir¹³⁶.

01/07/2012 tarihinde yürürlüğe giren Türk Borçlar Kanunu m. 388/3 hükmü ile de ticari olmayan işlerde faizin anaparaya eklenmesi suretiyle bulunan tutara yeniden faiz yürütülmesi şeklinde işletilen bileşik faiz yasaklanmıştır. Türk Borçlar Kanunu 388. maddesinde herhangi bir ayırım gözetilmeksizin faizin ana paraya eklenerek birlikte yeniden faiz yürütülmesi kararlaştırılmasının men edildiği görüldüğünden gerek anapara (sermaye) faizi gerekse temerrüt faizinin de bu yasağa tabi olduğu, diğer bir anlatım ile tüm faizlerde bileşik faiz yasağı söz konusudur.

O halde taraflar gerek yasal gerekse sözleşmede belirledikleri temerrüt faizine faiz yürütülmesini kararlaştıramazlar. Aksine yapılan sözleşmeler geçersizdir.

Fakat 3095 sayılı Kanun m. 3/2'de bileşik faiz konusunda Türk Ticaret Kanunu hükümlerinin saklı olduğu düzenlenerek ticari işler bakımından uygulamanın farklı olacağı açıklığa kavuşturulmuştur.

Öte yandan tarafların yapacakları anlaşmayla anapara faizi ve temerrüt faizinin anaparaya dönüşeceğini kararlaştırmaları ve anaparaya dönüşen tutara anapara faizi, vadesinde ödenmemesi halinde de temerrüt faizi yürütüleceğini kararlaştırmaları mümkün değildir. Bu tür sözleşmeler geçersizdir¹³⁷.

G. TBK m. 88 ve 120 HÜKÜMLERİNİN GEÇMİŞE ETKİLİ UYGULANMASI (01.07.2012 TARİHİNDEN ÖNCESİNE)

6098 sayılı TBK ile anapara faizi ve temerrüt faizi ile ilgili olarak getirilen emredici ve genel nitelikli temel sınırlamalara ilişkin kanun hükümlerinin zaman bakımından uygulaması, doktrinde olduğu gibi yargı kararlarında da tartışmalıdır.

¹³⁵ İlimi ve Kazai İçtihatlar Dergisi, Ekim1997, s 12905.

¹³⁶ Çeker, s. 71-72.

¹³⁷ Çeker, s. 71-72; Demir, Ş, s. 221-222-224-225; Eren, s. 983-984-985; Kılıçoğlu, s. 624; Reisoğlu, Sefa, s. 375-376.

1. TBK m. 88 ve 120 Hükümleri Geçmişe Etkili (01.07.2012 Tarihinden Öncesine) Uygulanamaz

a. Doktrinde Özellikle Seza Reisoğlu¹³⁸ Tarafından Savunulan Görüş

- 6101 sayılı Yürürlük Kanunu'nun 1. maddesinde genel bir ibare kullanılmış olsa da temerrüt, sona erme ve tasfiyelere 6098 sayılı Yasanın tüm emredici hükümleri değil, fakat varsa bu konulardaki "temerrüt, sona erme ve tasfiye" emredici maddeleri uygulanacaktır.

- 6102 sayılı TTK'nın 8. ve 9. maddeleri ile bu maddelerin gerekçeleri birlikte değerlendirildiğinde, yeni TTK'nın 9. maddesi ile ticari işlerde kanuni ana para faizi ile kanuni temerrüt faizinin kastedildiği ve 8/1. maddeye göre ticari işlerde "ana para faizi ve akdi faiz" ile temerrüt faizinin serbestçe belirlenebileceği sonucuna varılacaktır.

- Yürürlük Kanunu'nun 2. maddesine göre "Türk Borçlar Kanununun kamu düzenine ve genel ahlaka ilişkin kuralları, gerçekleştirdikleri tarihe bakılmaksızın bütün fiil ve işlemlere uygulanır". Kamu düzeni ve genel ahlaka ilişkin kurallar Yasalarda tanımlanmamış olup, Yargı kararlarında da bir tanıma yer verilmeksizin, her somut olayda; olayın kamu düzenine veya genel ahlaka aykırı olup olmadığı şeklinde görüş açıklanmaktadır. Öğretide ise "kamu düzeni" kavramı takdiri bir kavramdır. Genel bir ifade ile kamu düzeni, "muhafazasında ve uyulmasında toplumun kesin yararı olan kuralları ifade eder" denilmiştir. Kamu düzeni ve genel ahlaka aykırı sözleşmelerinin geçersiz olacağına gerek 818 sayılı Kanunda (m.20) ve gerekse 6098 sayılı Kanunda (m.27) değinilmektedir. Yeni Borçlar Kanununda aynı içerikte olmakla birlikte açıkça kamu düzeninden de söz edilmektedir. Yeni Borçlar Kanununun 27/1. maddesine göre "Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine; kişilik haklarına aykırı veya konusu imkansız olan sözleşmeler, kesin olarak hükümsüzdür". Ahlaka veya kamu düzenine aykırı sözleşmeler her iki Borçlar Kanununa göre hükümsüz olduğundan, Yürürlük Kanununun 2. maddesi olmasaydı dahi, yasal durumda bir değişiklik olmayacaktı.

- Yürürlük Kanununun 7. maddesine göre "Türk Borçlar Kanununun kamu düzenine ve genel ahlaka ilişkin kuralları ile ... faize ilişkin 88., temerrüt faizine ilişkin 120. ve aşırı ifa güçlüğüne ilişkin 138. maddesi görülmekte olan davalarda da uygulanır". Gerekçede de belirtildiği gibi 7. maddede *zikredilen maddelerin, Türk Borçlar Kanunu Tasarısının Yasalaşım yürürlüğe girmesinden önce açılmış olup da halen devam etmekte olan davalarda da uygulanması öngörülmüştür*. Belirtmek gerekir ki Türk Borçlar Kanununun kamu düzenine ve genel ahlaka

---

¹³⁸ Reisoğlu, Seza: "Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun Bankacılık İşlemleri Açısından Değerlendirilmesi", *Bankacılar Dergisi*, Sayı 82, 2012, s.107-118.

ilişkin kuralları, Yürürlük Kanununun 2. maddesine göre “gerçekleştikleri tarihe bakılmaksızın bütün fiil ve işlemlere” uygulanacağından, bunlara 7. maddede ayrıca yer verilmesi bir tekrardan ibarettir. Yeni TTK'nın 8. maddesindeki faiz oranının serbestçe belirlenmesinin, hem anapara faizini, hem de temerrüt faizini kapsadığının kabul edilmesi halinde devam eden davalarda da Bankalara BK 120. madde uygulanmayacaktır.

b. Uygulama

- HGK 15.04.2015 Gün, Esas: 2013/23-1758, Karar: 2015/1190 sayılı kararlarında TBK m. 88 ve m. 120 hükümlerinin geçmişe etkili (01.07.2012 tarihinden öncesine) uygulanabilirliğini kabul etmiş ise de kısa bir süre sonra 06.05.2015 Gün, Esas: 2013/23-2212, Karar: 2015/1309 sayılı kararlarında bu görüşünden dönerek faize ilişkin sınırlamaların, 6098 sayılı TBK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 gününden öncesine uygulanamayacağına hükmetmiştir.

- Yargıtay 11. HD 04.02.2014 tarihli bir kararında¹³⁹ TBK'nın 01.07.2012 gününden öncesine uygulanacağını kabul etmiş ise de 31.03.2015 tarihli diğer bir kararlarında¹⁴⁰ tüketici yönünden TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin 01.07.2012 gününden öncesine uygulanamayacağına karar vermiştir.

- Yargıtay 12. HD icra takibi de dava gibi düşünüleceğinden, 6098 Sayılı TBK'nın anılan hükümlerinin henüz sonuçlanmamış icra takiplerinde de uygulanması gerektiğinden bahisle tüm uygulamalarında¹⁴¹ TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin 01.07.2012 gününden öncesine uygulanamayacağına karar vermektedir.

- Yargıtay 15. HD işin ticari olması halinde dahi 6098 sayılı TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin 01.07.2012 tarihinden öncesine uygulanabileceği yönünde kararlar¹⁴² verirken 15.05.2015 tarihli HGK kararından sonra bu görüşünden ve uygulamasından dönerek TBK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 tarihine kadar sözleşmeyle belirlenen faiz oranı, bu tarihten sonra ise sınırlandırılmış temerrüt faizinin uygulanması faiz oranı yönünden kademeli hüküm kurulması gerektiği sonucuna ulaşmıştır¹⁴³.

---

¹³⁹ 11. HD 04.02.2014 Gün, Esas: 2013/10514, Karar: 2014/1860 (Uyap).

¹⁴⁰ 11. HD 31.03.2015 Gün, Esas: 2014/7236, Karar: 2015/4469 (Uyap).

¹⁴¹ 12. HD 02.04.2013 Gün, Esas: 2013/2894, Karar: 2013/12614; 12. HD 13.03.2017 Gün, Esas: 2016/12295, Karar: 2017/3757; 12. HD 23.03.2017 Gün, Esas: 2016/19144, Karar: 2017/4375; 12. HD 17.04.2017 Gün, Esas: 2016/14212, Karar: 2017/5880 (Uyap).

¹⁴² 15. HD 09.05.2013 Gün, Esas: 2013/3943, Karar: 2013/5537; 15. HD 22.01.2014 Gün, Esas: 2013/6612, Karar: 2014/457; 15. HD 03.07.2015 Gün, Esas: 2015/725, Karar: 2015/3930 (Uyap).

¹⁴³ 15. HD 17.05.2016 Gün, Esas: 2015/5155, Karar: 2016/2836 (Uyap).

- Yargıtay 19. HD 22.10.2015 Gün, Esas: 2015/1177, Karar: 2015/13436 sayılı kararlarında TBK hükümlerinin 01.07.2012 gününden öncesine uygulanamayacağına karar vermiştir.

Bu noktada TBK m. 88 ve 120 Hükümleri geçmişe etkili (01.07.2012 tarihinden öncesine) uygulanamaz görüşünde olan Yüksek Mahkeme HGK ile 11., 12., 15. ve 19. Hukuk Dairesi'nin; "6101 sayılı Yürürlük Kanunu'nun 7. maddesi ile kanun koyucu aşırı faizin önüne geçmek yönündeki iradesini derdest davalara da yansıtmıştır. Ancak Yürürlük Kanunu'nun "görülmekte olan dava" kıstasının, faizin dava içinde devam ettiği halleri gösterdiği kabul edilmelidir. Asıl alacak 818 sayılı BK'na tâbi olarak doğmuş ve bu Kanun'a göre faiz işlemiştir. Böyle bir halde faize ilişkin sınırlamanın, 6098 sayılı TBK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 gününden önce oluşan asıl borç ve buna işleyecek faiz bakımından da uygulanması, Yürürlük Kanunu'nun 1. maddesindeki temel ilkeye aykırıdır." gerekçesiyle karar verdiği görülmektedir. Bu durumda, 6098 sayılı TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin uygulamasında, Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 01.07.2012 tarihine kadar sözleşmeyle belirlenen faiz oranlarının, bu tarihten sonra ise TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerince belirlenecek sınırlandırılmış faizin uygulanması, faiz oranları yönünden kademeli hüküm kurulması gerektiği sonucuna ulaşıldığı tespit edilmektedir.

2. TBK m. 88 ve 120 Hükümleri Geçmişe Etkili (01.07.2012 Tarihinden Öncesine) Uygulanabilir

- HGK 06.05.2015 Gün, Esas: 2013/23-2212, Karar: 2015/1309 sayılı kararlarına kadar TBK m. 88 ve m. 120 hükümlerinin geçmişe etkili (01.07.2012 tarihinden öncesine) uygulanabilirliğini kabul etmiştir.

- Yargıtay 3. HD, (Kapatılan) 6. HD, 13. HD, 18. HD, 20. HD ve 23. HD istikrarlı bir şekilde faize ilişkin sınırlamaların, 6098 sayılı TBK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 gününden öncesine uygulanacağına hükmetmiştir¹⁴⁴.

---

¹⁴⁴ 3. HD 12.05.2014 Gün, Esas: 2014/3318 Karar: 2014/7194; 3. HD 27.02.2017 Gün, Esas: 2017/2722, Karar: 2017/2010; 6. HD 09.10.2012 Gün, Esas: 2012/11893, Karar: 2012/12986; 6. HD 24.10.2013 Gün, Esas: 2013/12480, Karar: 2013/14260; 13. HD 21.12.2012 Gün, Esas: 2012/17865, Karar: 2012/26319. 06.12.2012 Gün, Esas: 2012/17742, Karar: 2012/28034; 13. HD 14.03.2013 Gün, Esas: 2012/21667, Karar: 2013/6496; 13. HD 05.03.2014 Gün, Esas: 2013/26191, Karar: 2014/6027; 13. HD 16.4.2014 Gün, Esas: 2013/30975, Karar: 2014/11935; 13. HD 25.04.2016 Gün, Esas: 2014/16549, Karar: 2016/11296; 13. HD 13.04.2015 Gün, Esas: 2014/28587, Karar: 2015/11887; 18. HD 03.03.2016 Gün, Esas: 2016/2712, Karar: 2016/3734; 18. HD 20.10.2016 Gün, Esas: 2016/9896, Karar: 2016/11521; 20. HD 29.06.2017 Gün, Esas: 2017/1980, Karar: 2017/5997; 20. HD 05.07.2017 Gün, Esas: 2017/1895, Karar: 2017/6248; 23. HD 12.07.2017 Gün, Esas: 2015/6498, Karar: 2017/2053 (Uyap).

Yargıtay 11. HD bir kararında¹⁴⁵, TBK'nın 01.07.2012 gününden öncesine uygulanacağını kabul etmiş ise de 31.03.2015 günlü diğer bir kararlarında¹⁴⁶ tüketici yönünden TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin 01.07.2012 tarihinden öncesine uygulanamayacağını söylemiştir.

Yargıtay 15. HD için ticari olması halinde dahi 6098 sayılı TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin 01.07.2012 tarihinden öncesine uygulanabileceği yönünde kararlar¹⁴⁷ verirken 15.05.2015 tarihli HGK kararından sonra bu görüşünden dönmüştür.

Bu bağlamda TBK m. 88 ve 120 Hükümleri geçmişe etkili (01.07.2012 tarihinden öncesine) uygulanır görüşünde olan Yüksek Mahkeme 3., (Kapatılan) 6., 13., 18., 20. ve 23. Hukuk Dairesi'nin ; "Hukuk devletinin gereği olan hukuk güvenliğini sağlama yükümlülüğü, kural olarak yasaların geriye yürütülmemesini gerekli kılar. "Yasaların geriye yürümezliği ilkesi" uyarınca yasalar, kamu yararı ve kamu düzeninin gerektirdiği, kazanılmış hakların korunması, mali haklarda iyileştirme gibi kimi ayrık durumlar dışında ilke olarak yürürlük tarihlerinden sonraki olay, işlem ve eylemlere uygulanmak üzere çıkarılırlar. Yürürlüğe giren yasaların geçmişe ve kesin nitelik kazanmış hukuksal durumlara etkili olmaması hukukun genel ilkelerindedir. Öte yandan, hukuk devletinin hukuk güvenliği ilkesi belirliliği de gerektirir. Belirlilik ilkesi, yükümlülüğün hem kişiler hem de idare yönünden belli ve kesin olmasını, yasa kuralının, ilgili kişilerin mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini makul bir düzeyde öngörmelerini mümkün kılacak şekilde düzenlenmesini gerekli kılar. Kural olarak kanunlar yürürlüğe girdikleri andan itibaren ortaya çıkan olay ve hukukî ilişkilere uygulanırlar. Dolayısıyla geçmişe yürümezler. Yürürlükten kalkan kanunlar ise artık etkilerini kaybederler ve yeni ortaya çıkan olaylara ve hukukî ilişkilere uygulanmazlar. Bununla beraber, çeşitli sebeplerle bazen yeni kanunun daha önce ortaya çıkmış olaylara ve hukukî ilişkilere uygulanması söz konusu olabilir. Genellikle kamu yararının, kamu düzeninin, genel ahlakın, zayıfların, kişiliğin korunmasına hizmet eden ve bir hukuki işlemin şekline ilişkin getirilen hükümler, emredici hukuk kuralı özelliği taşır. Emredici kurallar aksi taraflarca kararlaştırılamayan ve uyulması zorunlu olan kurallardır. Bu kuralların uygulanmaması konusunda yapılan sözleşmeler hüküm ifade etmediği gibi, emredici kuralın uygulanmasına da engel teşkil etmez. Bir hükmün emredici nitelik taşıyıp taşımadığı genel olarak kuralın ifade ve yazılışından anlaşılırsa da bazı durumlarda değişiklik

---

¹⁴⁵ 11. HD 04.02.2014 Gün, Esas: 2013/10514, Karar: 2014/1860 (Uyap).

¹⁴⁶ 11. HD 31.03.2015 Gün, Esas: 2014/7236, Karar: 2015/4469 (Uyap).

¹⁴⁷ 15. HD 09.05.2013 Gün, Esas: 2013/3943, Karar: 2013/5537; 15. HD 22.01.2014 Gün, Esas: 2013/6612, Karar: 2014/457; 15. HD 03.07.2015 Gün, Esas: 2015/725, Karar: 2015/3930 (Uyap).

gösterebilir. Bu yüzden ilk olarak maddenin yazılış ve ifade tarzına bakılmalı, maddenin düzenleniş amacı da değerlendirilerek kuralın emredici nitelik taşıyıp taşımadığı tespit edilmelidir. Yukarıda yapılan tüm açıklamalar değerlendirildiğinde, TBK'nın 88. ve 120. maddelerinin düzenleniş amacı ve niteliği gözetildiğinde emredici nitelik taşıdığı ve taraflar ileri sürmese de re'sen gözetileceğinin kabulü gerektiği gibi 6101 Türk Borçlar Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanunu'nun 7. maddesinde de anapara faizine ilişkin 88. ve temerrüt faizine ilişkin 120. maddenin görülmekte olan davalarda da uygulanacağı düzenlenmiştir. Açıklanan yasal düzenlemeler gereği, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 88. ve 120. maddesine göre faizin hesaplanması gerekir" şeklinde düşünmüş açıkça TBK'nın 88. ve 120. maddesi hükümlerinin 01.07.2012 tarihinden önceye de uygulanması istenmektedir.

c. Kanaatimizce; TBK m. 88 ve 120 Hükümleri Geçmiş Etkili (01.07.2012 Tarihinden Öncesine) Uygulanabilir

- 6101 sayılı Yürürlük Kanunu'nun 1. maddesinde genel bir ibare kullanılmış özellikle temerrüt ve buna bağlı olarak temerrüt faizi hakkında 6098 sayılı Yasanın m. 120 ile tüm emredici hükümleri 01.07.2012 tarihinden öncesine de uygulanmalıdır.

- Yürürlük Yasasının 2. maddesine göre "Türk Borçlar Kanunu'nun kamu düzenine ve genel ahlaka ilişkin kuralları, gerçekleştirdikleri tarihe bakılmaksızın bütün fiil ve işlemlere uygulanır". TBK uygulamasında borçlu lehine düzenlemeler içeren TBK'nın 88. ve 120. maddesi bakımından konunun önemi bir kat daha artmaktadır. Borç, borçlu ve faiz arasındaki ilişki gözetilerek, borçlunun iktisadi açıdan mahvına sebep olmayacak çözümlere gidilmelidir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki incelememize ait TBK hükümlerine tâbi adi işlerde; taraflar arasındaki ilişki, TBK'dan kaynaklanan ve TBK hükümlerine bağlı ve bu çerçevede içinde bir sözleşme, haksız fiil veya sebepsiz zenginleşmedir.

"Kamu düzeni" kavramı üzerinde durmak uyumsuzluğun çözümü için yararlı olacaktır. Kamu düzeninin bütün özelliklerini ifade edecek tam bir tarifini yapmak kolay değildir. Genel bir tanımla; "Kamu düzeni kuralları, bir memlekette kamu hizmetlerinin iyi yapılmasını, devletin emniyet ve asayişini ve fertler arasındaki münasebetlerde huzur ve ahlak kaidelerine uygunluğu temine yarayan müessese ve kaidelerin tümüdür." Bu genel çerçevede içerisinde kamu düzeni kuralları bir toplumun temel yapısı ve temel çıkarlarını koruyan kurallar olarak açıklanabilir. Diğer bir tanımla kamu düzeni, "muhafazasında ve uyulmasında toplumun kesin yararı olan kuralları ifade eder" denilebilir¹⁴⁸. Genel olarak; hukuk sisteminin toplumsal kalkınmayı hedefleyen ve kişisel hak

---

¹⁴⁸ Çelikel, Aysel/Erdem, B. Bahadır: Milletlerarası Özel Hukuk, 11. Bası, İstanbul, s. 149; Reisoğlu, Safa, s. 132.

ve özgürlükleri koruyan temel prensipleri, anayasanın temel ilkeleri ve toplumda cari olan örf-âdet ve ahlak telakkileri, kamu düzenini temsil eden değerler olarak ifade edilebilir ve bu değerlerle açık bir şekilde uyuşmayan sözleşme hükmünün kamu düzenine aykırı sayılarak uygulanmayacağı söylenebilir. Sözleşme hükmünün somut olayda tatbiki ile ortaya çıkaracağı sonuç, yukarıda belirtilen temel ilke ve değerler karşısında da tahammül edilmez bir durum yaratmakta ise, sözleşme hükmünün kamu düzenini açıkça ihlal ettiğinden bahisle uygulanmaz. Burada, sözleşme hükmünün tatbikini engelleyen kamu düzeninin “menfi etkisi”nden bahsedilir. Kamu düzeni kavramı geniş, muğlâk, izafi ve deęişkendir¹⁴⁹. Kamu düzeni tarafların uymak zorunda oldukları kamu hukukundan ve özel hukuktan doğan ve tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecekleri kuralların bütünü olarak anlaşılmaktadır.

Sorunun Yürürlük Kanununun 2. maddesinde yer alan kamu düzeni açısından çözümünde, Türk Hukukunun temel değerlerine, Türk genel adap ve ahlak anlayışına, Türk kanunlarının dayandığı temel adalet anlayışına ve hukuk siyasetine, Anayasa'da yer alan temel hak ve özgürlüklere, özel hukuka ait iyiniyet prensibine dayanan kurallara, milletlerarası alanda geçerli ortak ve kabul görmüş hukuk prensiplerine, ikili anlaşmalara, gelişmiş toplumların ortak benimsedikleri ahlak ve adalet anlayışına, medeniyet seviyesine siyasi ve ekonomik rejimine bakmak olmalıdır¹⁵⁰. Türk hukukunda kamu düzeni (amme intizamı) sözleşme hükmünün tatbikini önleyen istisnâ bir göreve sahiptir. Sözleşme hükmü ülkenin kamu düzenine “açıkça” aykırılık teşkil etmemesi şartıyla tatbik olunma imkânına sahiptir.

Yukarıda değinilen TBK hükümleri ve kamu düzeni kavramı ile ilgili açıklamalara göre TBK m. 88 ve m. 120 hükümleri değerlendirildiğinde “faiz serbestisi” düzenlenmesinin, Türk kamu düzenine “açıkça” aykırı olduğu ya da Türk toplumunun temel yapısı ve temel çıkarlarını ihlal ettiğini söylemek mümkündür. Diğer taraftan TBK m. 88 ve m. 120 hükümlerinin ifadesinden ve konuluş gayesinden hareketle faizlerin sınırlanması kurallarının, kamu düzeni korumak amacıyla konulan ve bunu temin eden kurallar olduğu belirlenmektedir. Zira bu kuralların temel dayanağı kamu düzenidir. Alacaklı borçlu ilişkisinin kamu düzeni ile ilgili olmasının yanında borçlar hukukunun temel ilkelerinden biri olan “tarafların dengeli tutulması” ilkesi de bu kabulü doğrulamaktadır.

- 6101 Türk Borçlar Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanununun 7. maddesinde anapara faizine ilişkin 88. ve temerrüt faizine ilişkin 120. maddenin görülmekte olan davalarda da uygulanacağı düzenlendiğinden

---

¹⁴⁹ Şanlı, Cemal/Esen, Emre/Ataman Figanmeşe, İnci: Milletlerarası Özel Hukuk, 4. Bası, İstanbul, s. 72-73-78.

¹⁵⁰ Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı; 10.02.2012 Gün, 2010/1 Esas, 2012/1 Karar.

01.07.2012 tarihinden öncesine de uygulanmalıdır.

- Sayın Prof. Dr. Abdülkadir Arpacı'nın da vurguladığı gibi, yeni kanunlarımızın uygulamasında; kanun boşlukları, hakların yarışması ya da çatışması veya haksız sonuçlarla karşılaşabiliriz. Gerçekten hakim kanun koyucu değildir. Hukukçuya düşen görev; hukuk kurallarının boşluklarını, eksikliklerini ve aksayan yönlerini özü şekle feda etmeden hak ve adalet ilkeleri doğrultusunda hukuk tekniğini de gözeterek keyfi olmayan adil çözümler üretmek olmalıdır. "Gerçek olmayan boşluk", "Örtülü boşluk" ve "Kıyas" yöntemlerinin kullanılarak çok nazik bir denge içerisinde yeni TBK içtihatlarının oluşacağını ümit ederek: açıklanan yasal düzenlemeler gereğince, her somut olayda; **TMK'nın 2. maddesi hükmü gözetilerek** eşitler arasında eşitsizliğe yol açmayacak şekilde 6098 sayılı TBK'nın 88. ve 120. ile 253/3-10 maddesi hükümlerinin görülmekte olan davalara ve 01.07.2012 tarihinden önceye de uygulanması ile TBK'nın 88. ve 120. maddesine göre anapara ve temerrüt faizinin hesaplanması gerektiği düşünülmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Faiz, para alacağının medeni (yasal) semeresidir ve para borçları dışındaki borçlarda faiz borcu doğmaz. Türk Borçlar Kanunu m. 99 gereğince konusu para olan faiz borçları ülke parası ile ya da yabancı para ile ödenmesi sözleşme ile kararlaştırılabilir.

Kanun koyucu, yerinde bir tutumla Türk Borçlar Kanunu m. 88/2, 120/2 ve 253/3-10 düzenlemeleri ile özellikle bir hukuk politikası tercihi olarak Anayasanın 2. maddesinde ifadesini bulan sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak, uygulamada örnekleri sıkça görülen olağanüstü faiz oranları karşısında, borçluların korunmaları amacıyla sözleşme serbestliği ve irade özerkliğine müdahale ederek bu emredici hükümlerle, anapara faizi, temerrüt faizi ve taksitle satış sözleşmelerinde temerrüt faizine sınırlamalar getirmiştir.

Kural olarak Türk Borçlar Kanunu'na tabi adi işlerde taraflar sözleşme ile ülke parası ya da yabancı para borçlarında anapara (sermaye) faizi ve temerrüt faizi ödeneceğini kararlaştırırken yıllık oranı serbestçe belirleyebilirler. Ancak hukukumuzda ilk kez düzenlenen sınırlamalar neticesinde bugün itibarıyla;

- Türk Borçlar Kanunu m. 88/2 hükmü ile, akdi anapara (sermaye) faizi ülke parası borçlarında (% 13.50)' yi, yabancı para borçlarında (4/a + %50'si)ni,

- Türk Borçlar Kanunu m. 120/2 hükmü ile, akdi temerrüt faizi ülke parası borçlarında (% 18.00)' i, yabancı para borçlarında (4/a + % 100'ü) nü,

- Türk Borçlar Kanunu m. 253/3-10 hükmü ile, akdi temerrüt faizi çıplak peşinat ve taksit bedellerine ülke parası borçlarında (% 11.70)' i, yabancı para borçlarında (4/a + % 30'u) nu aşamazlar.

Taraflar sözleşme ile anapara (sermaye) faizi ödeneceğini kararlaştırıp oranı belirlememişlerse, bir başka anlatımla faiz ödenmesi gereken hallerde oranı sözleşme ile tespit edilmemiş ise; kanuni yıllık anapara ve temerrüt faiz oranı % 9' dur. **Yabancı para borçlarında kanuni** yıllık faiz oranı 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun m. 4/a'ya göre belirlenir.

Ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinde alıcının bir veya daha çok ön ödemede temerrüde düşmesi durumunda satıcı, vadesi gelmiş taksitleri veya satış bedelinin tamamını bir defada ödenmesini istiyorsa anılan bedellerle birlikte temerrüt faizini Türk Borçlar Kanunu m. 120'deki sınırlandırmalar çerçevesinde isteyebilir. Ödeme süresi bir yıldan uzun veya belirsiz olan sözleşmelerde satıcı, alıcıya ödenmesi gereken ortalama banka mevduat faizini aşan zararlarının karşılanmasını isteyebilir.

Türk Borçlar Kanunu m. 76 gereğince davacı lehine hükmedilen tazminat miktarı geçici ödemeyi aştığında ya da dava tümden reddediliğinde; davacı yanca alınan geçici ödeme sebepsiz zenginleşme oluşturacağından, ödemenin fiilen yapıldığı tarihten işleyecek yasal faizi (yasal temerrüt faizi) ile birlikte geri verilmelidir.

Türk Borçlar Kanunu m. 388 ve 121/3 uyarınca faizin anaparaya eklenmesi suretiyle bulunan tutara yeniden faiz yürütülmesi şeklinde işletilen bileşik faiz yasaklanmıştır.

TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin emredici hukuk kuralı niteliğini taşıması nedeniyle taraflar ileri sürmese de re'sen gözetileceğinin kabulü neticesinde, anapara ve temerrüt faizine ilişkin sınırlamaların 01.07.2012 tarihinden öncesine ait hukuki işlemlere ve görülmekte olan davalara da uygulanacağı sonucuna ulaşmaktayız.

TÜRK BORÇLAR KANUNU'NA GÖRE ADİ İŞLERDE FAİZ TABLOSU

ANAPARA FAİZİ		TEMERRÜT FAİZİ	
Kanuni	Akdi	Kanuni	Akdi
Adi iş	Anapara Faizi	Anapara Faizi	Temerrüt Faizi
Ülke parası	% 9	% 13.5 (Üst Sınır)	% 18.00 (Üst Sınır)
Yabancı para	4/a	4/a + %50'si (Üst Sınır)	4/a + %100'ü (Üst Sınır)
Taksitli satış			% 9 + %30'u
Ülke parası			% 11.70 (Üst Sınır)
Yabancı para			4/a + %30'u (Üst Sınır)

*****

KAYNAKÇA

Akçaal, Mehmet: “Borçlar Kanuna Göre Ön Ödemeli Taksitle Satış Sözleşmesi”, *TBB Dergisi*, 2014 (110), s. 57-108.

Akil, Cenk, “Yargıtay Kararları Işığında Medeni Muhakeme Hukuku Bağlamında Faize İlişkin Bazı Meseleler”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2015/2, s. 67-107.

Anık, Gülgün: “Borçlunun Temerrüdünden Dolayı Sözleşmeden Dönme”, *TBB Dergisi*, Sayı 59, 2005, s. (214-235).

Arıdemir, Arzu Genç: “Borcun İfa Edilmemesi Kavramı, Yaptırımı”, *Borçlar Kanunu Genel Hükümler Konferansları I, Sözleşmeden Doğan Borç İlişkileri*, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, Ekim 2014, s. (374-385).

Aslanova, Kemale: “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Taksitle Satım Sözleşmelerine İlişkin Getirdiği Değişiklik Ve Yenilikleri”, *Beykent Üniversitesi/ Beykent University Sosyal Bilimler Dergisi / Journal of Social Sciences* (5), 2, 2012, s. 88-102.

Atamulu, İsmail; *Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesinin Müteahhidin Temerrüdü Sebebiyle Sona Ermesi*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2014.

Ayan, Serkan: “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1530. Maddesi Gereğince Borçlunun Temerrüdü”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* Cilt: 12, Özel Sayı, 2010, (Basım Yılı: 2012), s. 717-793.

Aydın, Gülşah Sinem: “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda Faiz İle İlgili Düzenlemeler Bakımından Getirilen Değişiklikler”, *İzmir Barosu Dergisi*, Eylül 2014/3, s. 223-231.

Aydoğdu, Murat: “6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda Faiz İle İlgili Düzenlemeler”, *DEÜHFD*, C. 12, S. 1, 2010, (Basım Yılı: 2011), s. 85-136.

Aydoğdu, Murat/Ayan, Serkan: Türk Borçlar ve Türk Ticaret Hukuku'nda Yer Alan Faiz ile İlgili Düzenlemeler, Ankara, 2013.

Ayrancı, Hasan: “Para Borçlarında Temerrüt Faizi”, *Hukuk Gündemi Dergisi*, 2006 Sayı 5, s. 100-105.

Barlas, Nami: Para Borçlarının ödenmesinde Borçlunun Temerrüdü ve Bu Temerrüt Açısından Düzenlenen Genel Sonuçlar, İstanbul, 1992.

Baygın, Cem: “Türk Borçlar Kanunu'nun Borç İlişkisinin Hükümleri - Borçların ve Borç İlişkilerinin Sona Ermesi Konularında Getirdiği Bazı Yenilik Ve Değişiklikler”, *Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.XIV, S 3-4 (2010), s. 119-144.

Belen, Herdem: “Borçlunun Temerrüdü”, Borçlar Kanunu Genel Hükümler Konferansları I, Sözleşmeden Doğan Borç İlişkileri, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, Ekim 2014, s. 412-432.

Birsel, Mahmut T./Sevi, Ali Murat : “3095 Sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun Madde 4/A Hükmünün Uygulama Alanı”, Prof. Dr. Bilge Umar'a Armağan C. II s. 1029-1070.

Buz, Vedat: “Borçların İfası ve İfa Edilmemesi” *Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu*: Makaleler – Tebliğler, İstanbul, 2012, s. 91-111.

Çeker, Mustafa: Tüketici Hukuku Açısından Bankacılıkta Faiz Uygulamaları, Sektörel Bazda Tüketici Hukuku Ve Uygulamaları 2014-2015, Editörler, Hakan Tokbaş, Fehim Üçışık, Bilge Yayınevi, Ankara, 2015, s. 69-81.

Çelikel, Aysel/Erdem, B. Bahadır: Milletlerarası Özel Hukuk, 11. Bası, İstanbul.

Demir, Mehmet: Türk Borçlar Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler, Ankara, 2012.

Demir, Şamil: “Türk Borçlar Kanunu'nun Para Borçlarında Faize İlişkin Getirdiği Yenilik ve Sınırlamalar”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2012/4, s. 207-234.

Doğan, Gülmelahat: “Sürekli Borç İlişkilerinde Borçlunun Temerrüdü”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/4, s. 386-413.

Eren, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14. B. Ankara, 2012.

Ertaş, Şeref: “Borçların İfası İle İlgili Yeni Borçlar Kanunu'nun Değerlendirilmesi”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, İstanbul, 2011, s. 309-317.

Göktürk, Kürşat: “Ticari İş Kavramı, Sınırlandırılması ve Faiz Meselesi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XIX, Y. 2015, Sayı 2, s. 3-44.

Gören, Zafer: “Suum-Cuique: Herkese Kendisinininki”, *İzmir Barosu Dergisi*, Mayıs 2016, s. 199-230.

Hatemi, Hüseyin/Gökyayla, Emre: Borçlar Hukuku Genel Bölüm, İstanbul, 2011.

Havutçu, Ayşe: “Haksız Fil Sorumluluğunda Zamanaşımı Sürelerinin Başlangıcı”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 12, Özel S.2010, (Basım Yılı: 2012). s. 579-605.

Helvacı, Mehmet: Borçlar ve Ticaret Kanunu Bakımından Para Borçlarında Faiz Kavramı, İstanbul, 2000.

İlmi ve Kazai İçtihatlar Dergisi, Ekim1997, S 12905.

Kara, İlhan: Tüketici Hukuku, Engin Yayınevi, Ankara, 2015.

Karadaş, İzzet: Eser (inşaat Yapım) Sözleşmeleri, 3. Baskı Ankara 2013.

Kılıçoğlu, Ahmet M: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yeni Borçlar Kanunu’na Göre Hazırlanmış ve Genişletilmiş 16. B. Ankara, 2012.

Kızır, Mahmut: Borçlu Temerrüdünün Sona Ermesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Konya 2011.

Kurt, Leyla Müjde: Yüklenicinin Eseri Teslim Borcunda Temerrüdü, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2012.

Nomer, Haluk Nami: “Haksız Fil ile Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Alacaklarda Borçlunun Temerrüdü İçin İhtar Gerekir mi?” Prof. Dr. Rona Serozan’a Armağan C.II s. 1303-1313, İstanbul, 2011. (Haksız Fil)

Nomer, Haluk Nami: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 11. B. İstanbul, 2012. (Borçlar Hukuku)

Orbay Ortaç, Nurdan: “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Ticari İşlerde Faiz”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/ 2, s. 117-133.

Oğuzman, M. Kemal/Öz, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I. İstanbul, 2012

Ozanoğlu, Hasan Seçkin: “İstisna ve Özellikle İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin (Yüklenicinin) Eseri Teslim Zamanında Gecikmesine Bağlı İfaya Eklenen Cezai Şart (Gecikme Cezası) Kayıtları”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 3, Sayı 1-2 (Haziran-Aralık 1999), s. 63-121.

Öz, M. Turgut: Yeni Borçlar Kanunu’nun Getirdiği Başlıca Yenilik ve Değişiklikler 2. B İstanbul, 2012. (Yeni Borçlar Kanunu)

Öz, M. Turgut; İnşaat Sözleşmesi ve İlgili Mevzuat, 1. Bası İstanbul, Ocak 2013.
(İnşaat Sözleşmesi)

Özkaya, Eraslan; Özel Hukukumuzda Zamanaşımı ve Hak Düşürücü Süreler, 1. Baskı, 2012.

Reisoğlu, Sefa; Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 23. B. İstanbul, 2012.

Reisoğlu, Seza; "Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun Bankacılık İşlemleri Açısından Değerlendirilmesi", *Bankacılar Dergisi*, Sayı 82, 2012, s.107-118.

Selimoğlu, Yaşar Engin; İstisna (Eser) Sözleşmesi, 1. Baskı Ankara, 2010.

Serozan, Rona; "Yeni Borçlar Kanunu'nda 'İfa Zamanı' ve 'Zamanında İfa Etmeme' Konularında Rastlanan Yenilikler" İş Dünyası ve Hukuk Prof. Dr. Tankut Centel'e Armağan, İstanbul 2011, s. 1072-1081.

Sütçü, Nezi; Kat Karşılığı İnşaat Yapım Sözleşmesi, 4. Baskı, Ankara, 2014.

Şahin, Turan; Eser Sözleşmesinde Yüklenici Eseri Teslim Borcunu İfada Temerrüdü, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2012.

Şanlı, Cemal/Esen, Emre/Ataman Figanmeşe, İnci; Milletlerarası Özel Hukuk, 4. Bası, İstanbul.

Şen, Mustafa Serhat/Şen, Mustafa Kamil; Eser (İnşaat Yapım) Sözleşmelerinde Zamanaşımı ve Uygulamaları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015. (Zamanaşımı)

Şen, Mustafa Serhat/Şen, Mustafa Kamil; Gecikme Tazminatı ve Kat Karşılığı İnşaat Yapım Sözleşmelerinde Kira Tazminatı, Adalet Yayınevi, Ankara 2017. (Gecikme Tazminatı)

Ünlütepe, Mustafa; "6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a Göre Taksitle Satış Sözleşmesi", *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/ 2, s. 291-358.

Yağcı, Kürşad; "Anapara Faizi Ve Temerrüt Faizine Üst Sınır Getiren TBK M. 88 Ve M. 120 Hükümlerinin Ticari Faizler (TTK M. 8 Ve M. 9) Bakımından Uygulanabilirliği", *İÜHF M. C. LXXI, S. 2*, 2013.

Yakuppur, Sendi; Borçlar Kanunu'na Göre Eser Sözleşmesinde Müteahhidin Eseri Teslim Borcu ve Teslim Borcuna Aykırılıkları, XII Levha, 1. Baskı, İstanbul ,2009.

Yener, Mehmet Deniz; Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesinde Müteahhidin Temerrüdü ve Sonuçları, Beta Basım Yayın, 1. Baskı, 2011.

Yılmaz, Canan; "6098 Sayılı TBK Çerçevesinde Taksitle Satış Sözleşmesi (TBK M. 253-262)" Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3-4 Haziran 2011) 2012/10, 2. Baskı, s. 449-477.